

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14— „
 Pe 3 luni . . . 7— „
 Pe o lună . . . 2-40 „
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lec
 deschisă costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Cinizm și duplicitate

Nu sunt departe vremile când presa noastră a celor de dincoace de munți constituia în toată lumea românească o mândrie pentru cinstea, buna credință și corectitudinea ce pune în discuția diferitelor chestiuni.

Acest frumos renume este astăzi pentru totdeauna știrbit.

O ceată de oameni fără nici un Dumnezeu, a căror activitate se rezumă în chefuri de cafea, al căror ideal național este o frază bine ticluită, pentru care imnul nostru național, este un obiect de batjocură, iubirea de neam un sentiment romantic, loialitatea o naivitate, au pătat pentru totdeauna onoarea presei ardelenesti.

Această ceată de naufragiați, de semidocti și de trândavi au introdus în organul lor, cele mai mizerabile mijloace de a întortochia adevărul, de a arunca bănuiala, de a ponegri munca și meritele oamenilor, pe care prin muncă și prin cinste nici o dată nu-i vor putea egala.

Cu acest nou sistem de discuție, acest organ se laudă dându-se drept un focar al ideilor moderne, drept reprezentant al curentelor dela București, de unde însă nu găsește de împrumutat de cât abilitatea cinismului și a lipsei de scrupule nerușinate, pe care o debitează publicului cinstit de aici înveninându-i sufletul prin proza sa de scandal.

Acest organ cu toții îl cunoașteți, este „Tribuna” părerilor dubioase și a politiceii mangriste clandestine.

Iată încă o probă din sutele ce ni le dă în continuu asupra modului cum procedează acest organ, bătându-și joc de cititorii pe care-i consideră ori prea proști, spre a-i înșela în felul acesta grosolan, ori prea decăzuți spre a-i putea păstra numai prin partea întotdeauna atractivă pentru un suflet bolnav, a scandalului prozei sale nerușinate.

Părerile pe care acest organ le manifestă față de comitetul național, în zeci de coloane, cu tot felul de litere dintre care de preferință cele grase și compacte sunt că acest comitet nu există, că nu are nici o autoritate, că este un organ subaltern, că este un „consorțiu de oameni interesați” o grupare primejdioasă, căruia i s'a dat lovitură de moarte.

Iată o pildă:
 „Tribuna” Nr. 7 din 10/23 ianuarie sub titlul: „Criza în comitetul național”:

Comitetul „național”, din care au ieșit rând pe rând toți oamenii noștri de valoare și cu păreri deosebite de acelea ale unor politicieni cu tendințe de stăpânire politică neturburată, nu mai poate avea pretenția de a fi reprezentantul adevărat al partidului național....

Acest consorțiu de oameni cointeresați, care nu mai poate cere să fie respectat de opinia publică de azi, deplin lămurită asupra acestui pseudo-comitet (sublinierile „Tribunei”) al neamului nostru...

Nu sunt patru zile de când împotriva lui proclama o luptă pe față în articolul „Götterdämmerung” apelând la elementele tinere spre a se ridica la luptă împotriva

lui și prezicându-i moartea cea mai apropiată.

Nu e membru în comitetul național care să nu fi fost terfelit în modul cel mai nerușinat cu tot felul de calomnii.

„Tribuna” Nr. 15 din 18/1 februarie sub titlul *Götterdämmerung* :

„In chipul acesta nu trebuie să ne mirăm dacă ne-am trezit deodată cu vreo zece cincisprezece autorizați, aproape bolnăviți de închipuirea ridicată la valoare de dogmă”.

„Mistificator”, „inconștient”, „flecării”, „acoperit de ridicol”, „pervertește”, „calomniază”, „omul duplicității” etc. acestea sunt cuvintele cele mai inofensive cu care tratează pe d. dr. Aurel Vlad, unul dintre cei mai distinși membri ai comitetului național, o podoabă a partidului nostru.

Ei bine iată ce spune acum acest organ în pag. 3 a Nr. 17 din 21 ianuarie 1912.

— Burdea se retrage. Cetim în „Süd-ungarische Reform”: „Suntem informați și noi că, Constantin Burdea, fostul măcelar, ajuns deputat prin tradare, e pe cale să-și depună mandatul. Părăsit de toți românii adevărați, el este acum părăsit și de foștii lui protectori. Trebuie să-și sfârșască cariera cu rușine, așa pe cum a început-o. Unealta și-a făcut datoria, s'a tocit și stăpânii nu mai au lipsă de ea”.

„In fața acestei neașteptate și plăcute surprize gândul nostru trebuie să se oprească asupra cercului Caransebeș. Nu ne îndoiim că conducerea partidului nostru, cea puțin de astădată, va lucra cu cea mai mare repeziciune și se va năzui să pregătească din vreme candidatura unui membru al partidului național. D. dr. A. Vlad, care la alegerile trecute a dus o luptă atât de frumoasă în acest cerc, este indicat să ia lupta și acum.”

Din Ossian

Armin

Trist sunt, în adevăr: nu-i mică pricina mării mele! Carmor, tu n'ai pierdut un fiu! tu n'ai pierdut o fiică de frumusețe. Colgar cel viteaz trădător, și Annira, mândra fată. Vlăstarele casei tale înalță, Carmor! pe când Armin e ultimul din rîta sa.

Negru-i patul tău, Daura! adânc somnu-ți în mormânt! Când oare te vei trezi cu toate cântecetele, cu tot graiul tău armonios?

Porniți, vânturi ale toamnei, porniți; suflați dealungul coastei! Râuri ale muntilor, vuiți! Vuiți vijelii, prin vârful stejarilor! Umblă între norii sperti, lună! Arată-ți în răstimpuri fața palidă, readu-mi în minte noaptea, când toți copiii mei clăură; când Arindal puternicul căzu; când și Daura căzu!

Daura, fiica mea! tu erai frumoasă, — frumoasă ca luna pe dealul Fura; albă ca ninsoarea, dulce ca și adierea. Arindal, tu aveai arcul tare; și sulita ta în bătaie; privirea-ți ca negura pe râuri; — scutul tău — un roșu nor în furtună...

Armar, vestit în război, veni, și căută iubita Daurei; el nu fu respins: plini de speranțe erau pretenții.

Fiul lui Odgal, Erath, se cătrâni: fratele-i fusese ucis de Armar. Și veni preschimbând într'un fiu al mării, cu barca frumoasă pe unde; plot-le albe de vârstă; liniștită, fruntea lui gravă.

„Cea mai frumoasă dintre femei, zise el, mândră fată a lui Armin! nu departe, pe mare, este o stâncă; are un pom într'o lature; strălucește roșie roada lui. Acolo Armar își așteaptă Daura. Eu venii doar, — să-i port iubita pe marea curgătoare”.

Ea se duse. Chemă pe Armar. Nici un răspuns, fără numai echoul, fiul stâncii.

„Armar, dragul meu! dragul meu! de ce mă necăjești așa cu spaima? Ascultă, Armar, ascultă: te cheamă Daura!”

Erath trădătorul se întoarse la mal în hohote de ris. Ea ridică glasul; își strigă fratele și tata:

„Arindal! Armin! oare, nu-i nimeni să scape Daura voastră?”

Glasu-i trecu asupra mării dincolo. Arindal, fiul meu, cobora din colină, mânjit de prăzile vânătorului. Săgețile îi zângăneau în șold — arcul său în mână, cinci câini negri îi urma pașii. El văzu la mal pe crutul Erath: îl prinse și-l legă de un stejar. Strâns învârti cureaua de piele în jurul membrelor, pe când el încărcă vântul cu gemete. Arindal urcă marea în barcă să aducă la mal pe Daura.

Armar sosi mânios, și sbor dădu săgeții de pană cenușii. Ea vâjâi; pătrunse în inima ta,

Arindal fiul meu! căci te luase drept un răpitor. Vâsla se oprește deodată; el cade pe stâncă și-și dă sufletul. Ce durere pe tine, Daura, când vezi sângele fratelui tău curgându-ți la picioare!

Barca e spartă în două. Armar se zvârle în mare să-și scape Daura cri să moară. Năprasnic un vânt năvăli din coaste asupra valurilor. El se cufundă, și nu se mai ridică.

Singură, pe stâncă bătută de mare, fiica mea se auzi tânguindu-se. Dese și puternice erau gemetele sale. Ce putea face tatăl ei? Toată noaptea stătui la mal. O văzui prin lumina slabă a lunei. Toată noaptea auzi plânsetele sale. Tare vântul era, ploaia izbea greu pe coastă.

Înainte să răsară zorile, glasul-i era slab. Apoi se stinse, ca și adierea serii prin iarba stâncilor. Copleșită de jale își dete suflarea; și te lăsă singur pe tine Armin! Dusă-i puterea mea în război, pierdută mândria mea între femei!

Când furtunile se ridică sus, când vântul de miază-noapte înalță valurile, stau pe malul sunător și privesc la stâncă fatală.

Adesea, în apusul de lună, zăresc umbrele fiilor mei. Nelămurite, umblă triste împreună. N'are să-mi răspundă nici una din voi în milă? Ele nu se uită la tatăl lor. Trist sunt, Carmor, nu-i mică pricina mahnirei mele!

Traducere de M. Boza.

Care conducere?

Despre partid vorbește pamfletul?

Despre care dr. Vlad?

Vorbește despre „consorțiul de oameni interesați?” despre partidul al cărui comitet îl declară ca o primejdie națională?

Despre d-nul Vlad pe care l-a calificat ca „ridicol”, „inconștient”, „flicar”, „acoperit de ridicol”, „pervertitor”, „calomniator” etc...

Dar până când atâta nerușinare?

De mai mult de un an acest organ năzuiește zilnic la discreditarea fruntașilor celor mai de seamă ai partidului național, voind primenirea valorilor prin primenirea persoanelor.

Cum îndrăznește acum să vie, că el să ceară, după ce a terfelit partidul în acest mod, că conducerea lui *cel puțin de astădată* să lucreze cu cea mai mare repeziune, și să recomande pe d. dr. Aurel Vlad?

Ce însemnează aceasta?

Ce urmărește?

Oare nu este timpul ca să se valideze „noul valori morale” prin înalta lor pricepere și capacitate?

De ce nu vorbește despre d. Sever Bocu și Scheopu, sau despre Ciorogariu și d. Oncu, „marele valori naționale” dar vine la d. Aurel Vlad, pe care-l laudă astăzi pentru lupta frumoasă din trecut, spre a-l calomnia mâine zi, spre a-l înjura poimâne după ce pe ascuns îl va trăda.

Dar pe ce se bazează acest organ când la distanță numai de câteva zile vine cu asemenea rânduri după ce a debitat cele mai mizerabile infamii, la adresa comitetului național al partidului și a d-lui dr. Vlad?

Trebuie să fie ceva bolnav în societatea noastră a românilor din Ungaria și Transilvania dacă se mai pot găsi oameni care să mai sprijine un pamflet atât de decăzut care-și bate joc în așa fel de centuri.

Publicul românesc de aci, acest public românesc din Ardeal și Transilvania atât de cinstit, atât de solid, atât de zelos păstrător al datinelor oneste, în al cărui sân s'au format atâtea curente sănătoase și care în atâtea rânduri a reprezentat și a impus prin severitatea tradiției sale sănătoase calea cea adevărat românească față cu rătăcirile și degenerările de tot felul în care era amenințat să cază sufletul național, acest public cinstit, de grea boală morală trebuie să fie contaminat, dacă ar mai putea sprijini un organ atât de patent mistificator, numai pentru plăcerea de a-și satisface sămțământul josnic de scandal care într-o societate sănătoasă nu poate să existe.

Noi credem că atât de departe nu a ajuns acest public și că în tot cazul acest morb sufletesc nu este atât de general în cât această nerușinare a organului man-grist să rămâie nepedepsită de public.

Nu știm cum va primi d. dr. Aurel Vlad schimbarea aceasta de față a organului dubios, cât pentru noi nu ne sfiim a spune că considerăm ca o nenorocire amestecul pamfletului lui Bocu în afacerile care privesc comitetul național.

Pe Bocu, pe Sceopu, pe Ciorogariu, pe aceștia să-i recomande organul de sub conducerea lui Bocu. Noi respingem cu indignare aceste laude precum am înlăturat cu dispreț infamiile lui. Comitetul partidului național își va face datoria — pentru aceasta

nu dela organul dezbinării naționale așteaptă o mână de ajutor.

Dimpotrivă convingerea fiecărui om cinstit este că banda care e capabilă de asemenea procedee în presă nu face această schimbare de față decât pentru a putea opera mai bine în dos spre a discredita partidul.

Manopera aceasta o respingem și o înfierăm cu ultima indignare.

**

Bazele pertractărilor de pace în Ungaria.

Primul ministru Khuen a fost primit de împăratul duminică în audiență, în care a avut să raporteze despre dorințele opoziției și bazele pe cari s'ar putea realiza pacea parlamentară. Modificările, cari le pretinde opoziția ca să se facă la proiectele militare sunt nu numai de formă, ci schimbă mult esența lor. După paragraful 3 din proiecte armata comună a monarhiei austro-ungare servește pentru apărarea tuturor țărilor, cari „sunt sub domnia Majestății sale apostolice cesaro-regești”. Formula aceasta s'a ales anume, fiind Bosnia și Hertegovina anexată la monarhie numai după dreptul popoarelor iar nu și după dreptul de stat. Opoziția pretinde ca partea din urmă să se omită, ceace ar însemna, că teritoriul anexat, armata comună n'ar fi îndatorată să o apere.

După paragraful 4 ambii miniștri de honvezi vor fi îndatorați să raporteze despre chestiile militare mai importante din resortul lor. Cuvântul de îndatorăți opoziția cere să fie înlocuit prin un alt cuvânt.

Mai însemnate sunt însă modificările propuse la par. 8 cu privire la obligul serviciului militar. După proiecte serviciul regulat durează timp de 2 ani iar în rezervă 10 ani. Opoziția pretinde 8 ani în rezervă și 2 ani din urmă ca până acum deprinderea de arme să se facă la honvezime. La aceasta însă nu se învoiește conducerea armatei.

Paragraful 17 hotărăște cercul de activitate al organelor militare și politice în comisiunile de asentare. După propunerea opoziției competențele organelor politice în aceste comisii să fie mai estinse, iar a celor militari restranse.

Cele mai însemnate modificări privesc paragraful 43, după care dreptul coroanei de a chema între anumite împrejurări la serviciul activ primul an de rezervă și cei mai noi 3 ani de rezervă suplimentară se susține și pe mai departe. Prin acest drept e poate completa totdeauna contingentul armatei, necesar în timp de pace, când acesta nu s'ar putea face prin recrutare regulată din cauza unei eventuale obstrucții parlamentare. Opoziția pretinde stergerea dreptului acestuia, și chemarea în stare activă a rezerviștilor să se poată face numai dacă este o decizie parlamentară asupra recrutării. Pretensiunea aceasta a opoziției nu o concede conducerea armatei la nici un caz și în urma acestora negocierile pentru restabilirea păcii parlamentare vor fi zadarnice.

La par. 48 se cer favoruri la deprinderea de arme pentru cei cari servesc 3 ani.

Pentru armata comună și în Austria sunt foarte importante pretensiunile opoziției, cu privire la limba de pertractare la judecătorii militari. Se cere deălturarea limbii germane ca limbă oficială, însă guvernul austriac se va opune la aceasta.

*

Societatea iuriștilor maghiari și reforma electorală. Chestiunea votului universal a continuat a fi discutată ieri prezidând dr. Francisc Nagy. Primul dintre vorbitori, Markus Dezső s'a exprimat, că după vederile sale se cuvine să aibă drept de vot toți cetățenii cari știu scrie și citi — fără considerare, că e bărbat sau femeie — și dacă a satisfăcut datorii ce statul le pretinde. În primul rând sunt îndreptățiți a se bucura de dreptul de vot toți acei cari plătesc o cât de mică dare directă.

Nici femeile nu pot fi eschise dela vot pe motivul, că nu fac serviciu de apărare a patriei, fiindcă ele împlinesc o datorie tot așa de mare prin creșterea copiilor. Votul poate fi numai secret, fiind că acel pe față dă loc amenințărilor și presiunilor de tot felul.

Și dacă totuși votarea secretă nu va pune capăt abuzurilor, ea le va reduce mult. Deputatul Kenedi Géza declară dela început, că voiește să fie

cât se poate de obiectiv. Păcat însă, că nu reușește.

El declară, că vechea lege electorală nu se mai poate tolera, ci va trebui înlocuită cu una democratică încât să nu dea drept de vot și elementelor dușmane statului — e vorba sigur de un stat Kenedi. E de părere apoi, că întrucât nici celelalte state ale Europei n'au dat drept de vot femeilor, în Ungaria chestiunea aceasta nu poate fi atât de urgentă.

Preferă votarea pe față întrucât cea secretă n'a avut rezultatele dorite.

*

Negocierile prim-ministrului Khuen în Viena. Conte Khuen-Héderváry a sosit duminică dimineața la 7 1/2 în Viena. A fost însoțit de secretarii lui: secretarul ministerial Alfred v. Drasche și concipistul ministerial Ivor de Marsovszky.

Prim-ministrul a conferat îndată în ministerul ungar din Viena cu ministrul de honvezi Hazai asupra chestiilor, despre cari va avea să pertracteze cu ministerul austriac și cu ministrul comun de război. La 10 1/2 contele Khuen l'a cercetat pe primul ministru austriac Stürgh, cu care a avut o convorbire mai lungă, până când ministrul Hazai s'a dus în ministerul de război.

La ora 1 a plecat contele la Schönbrunn, și la 1 1/2 a fost primit de împăratul în audiență. Audiența a durat aproape o oră întreagă.

Prim-ministrul ungar a raportat amănunțit împăratului despre mersul pertractărilor în Budapesta. Deabia la ora 4 s'a reîntors în ministerul ungar, unde din nou a conferat timp îndelungat cu ministrul Hazai. La ora 5 s'a dus la ministrul comun de finanțe baronul Burian, la care a rămas până la ora 7 seara. Celalalt timp l'a petrecut în teatru.

Despre rezultatul audienței nu se știe mai mult, decât că la dorința monarhului contele Khuen va rămâne încă două zile în Viena, ca să confereze pe larg cu prim-ministrul austriac contele Stürgh și cu ministrul de război austriac Aufferberg asupra modului cum s'ar putea delătura obstrucția contra proiectelor militare.

Contele Khuen dorește să rămână în Viena până când nu va fi în clar pe deplin. O nouă audiență la împăratul va fi probabil de lipsă.

Cu contele Khuen rămâne în Viena și ministrul Hazai.

*

Un articol al ziarului „Ostdeutsche Rundschau”. „Ostdeutsche Rundschau” din Viena publică un articol de fond asupra manifestației contra contelui Albert Apponyi și constată nonsenzul că Apponyi să fiind o conferință la societatea pentru cultura poporului, când se știe că el este cel mai mare dușman al culturii masselor, mai ales în ceea ce privește fiii naționalităților, iar legea lui școlară constituie lovitură mortală dată oricărei culturi.

Este dureros însă — spune „Ostdeutsche Rundschau” — că manifestația a fost făcută de români. Cum adevărat, nu suferă și nemții din Ungaria ca și românii? De ce tinerimea germană nu a socotit ca o datorie de onoare să facă ea ceea ce au făcut românii? Dacă un neam anti-maghiar s'ar duce să fiind o conferință la Budapesta, ar trebui să treacă întâiu pe la o societate de asigurare și să-și facă testamentul. Cu toate acestea anti-germanul Apponyi este primit să vorbească la Viena și esie laudat de presă.

Au trebuit ca să se găsească românii, cari să-și facă datoria și să-i amintească politica lui scelerată, căci germanii nu se mișcă.

▲▼	ANUNȚURI	▲▼
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul”.		

Noul Reichstag

Situația în Germania

(s) Toată presa europeană a fost plină, acum câteva zile, de comentarii asupra rezultatelor alegeri generale pentru Reichstagul german și opinia publică liberală a înregistrat cu o deosebită satisfacție victoria strălucită a socialiștilor.

Să vedem, într'adevăr, ce este cu această victorie așa de mult lăudată și să examinăm în general care este situația partidelor parlamentare în urma acestor alegeri.

Socialiștii au izbutit să cucerească 110 scaune devenind în chipul acesta cel mai puternic partid în parlamentul german. Dacă cele 4.238.000 de voturi cari s'au dat pentru candidații socialiști ar fi fost expresiunea convingerei pure a acestor cetățeni, că doctrina socialistă este cea mai bună dintre doctrinele de stat și cele sociale, atunci într'adevăr succesul socialismului în Germania ar fi fost măreț și unic în istorie. Dar foarte multe din voturile date pentru candidații socialiști n'au fost decât manifestarea nemulțumirii votanților cu politica actualului guvern. Mulți burghezi convingși și-au dat voturile lor candidaților proletariului, numai ca să se răzbune pe acest guvern, care a făcut o politică externă, lipsită de energie și o politică internă ștearsă.

Dar și de altfel victoria socialiștilor ar fi fost mai puțin strălucită dacă ei n'ar fi avut sprijinul disciplinat al partidului radical.

Cu toate acestea este fapt necontestat că socialiștii au câștigat mult teren politic în aceste alegeri. Toate circumscripțiile Berlinului, afară de una, au trimis în Reichstag reprezentanți socialiști. Majoritatea marilor orașe industriale și a capitalelor de provincii au ales deputați socialiști.

Lucru curios însă: deși socialiștii au acum în Reichstag majoritatea relativă (110 voturi pe lângă 3 ale centrului catolic) totuși ei nu vor putea înjgheba ușor o majoritate absolută cu ajutorul aliaților lor. Să vedem, într'adevăr, care este proporția de voturi între stânga și dreapta.

Stânga ar dispune, în cazul cel mai bun de 201 voturi și anume: 110 socialiști, 45 liberali de toate nuanțele și 46 naționali-liberali. Dreapta este mult mai slabă, d'abea 164 voturi repartizate în modul următor: 42 conservatori, 93 catolici, 15 conservatori liberi și 14 antisemiți. Vedem că, dacă aceste două constelațiuni ar fi solide, cumpăna ar fi favorabilă stângii.

Dar cu toate că stânga are cu 37 voturi mai multe decât dreapta, majoritatea ei nu este sigură. Căci nu trebuie să uităm pe cei 32 deputați aparținând micilor grupări din centru: danezi, alsacieni și lorenzi, polonezi, etc., cari înclină mai mult spre dreapta. Și mai trebuie să ținem socoteală, că o parte din naționali-liberali sunt oricând gata de-a rupe cu partidele stângii și a da mâna cu reacționarii naționaliști și clericali ai drepte.

Acum, după ce am văzut că nici stânga nici dreapta nu formează majoritatea absolută și sigură a noului Reichstag, ne întrebăm: Care va fi blocul guvernamental de aici înainte, care va fi majoritatea pe care se va

sprijini cancelarul baronul Bethmann-Hollweg?

S'ar părea că este foarte greu să răspundem la această chestiune. La aparență situația guvernului german este foarte dificilă, căci el nu va dispune nici odată de o majoritate stabilă, credincioasă politiceii lui. Noi credem că tocmai aceasta este forța guvernelor germane. Și vom dovedi aceasta.

Dacă victoria aceasta răsunătoare a socialiștilor ar fi avut loc în Franța sau în Anglia, ea ar fi schimbat în mod radical situația politică. Să ne amintim într'adevăr ce influență hotărâtoare a avut asupra politiceii engleze victoria partidului liberal din 1906.

În Germania lucrurile stau altfel. Cancelarul este numit de împărat și el este totdeauna omul de încredere al împăratului și nu șeful vre-unui partid care are majoritatea.

Cancelarul are, negreșit, nevoie de o majoritate în Reichstag. Este foarte ușor să și-o facă tocmai fiindcă nu există nici un partid cu majoritate absolută. Reichstagul este parlamentul minorităților și aceasta este un lucru favorabil politiceii guvernului, căci el nu va depinde nici odată de un singur partid, care să-i voteze neîncredere, ci totdeauna de mai multe partide, cari numai împreună formează majoritatea. Și este greu ca aceste partide să cază, la un moment dat, de acord spre a răsturna guvernul. Chiar în acest caz guvernul n'are decât să-și caute majoritatea în alt chip, făcând altă combinațiune, formând alt bloc guvernamental.

Spre a ilustra afirmațiunea noastră, că partidele parlamentare joacă un rol destul de secundar în politica germană, n'avem decât să amintim că în 1905, pe timpul conflictului franco-german când Delcassé era să provoace războiul, socialiștii dispuneau în Reichstag de 82 de deputați, și totuși n'au avut nici o influență asupra politiceii germane de atunci.

Iată de ce nici noua grupare de forțe în actualul Reichstag nu va fi decisivă asupra politiceii guvernului din Berlin, care va rămâne și pe viitor politica împăratului. Cancelarul Bethmann-Hellweg își va crea o majoritate ciupind voturi și din dreapta și din stânga Reichstagului. Iar la urma urmei, dacă nu-i convine nici una dintre combinațiunile ce i se oferă n'are decât să dizolve noul parlament și să facă noi alegeri. Socialiștilor tocmai de aceasta li-e teamă.

În rezumat convingerea noastră este că deși victoria stângii, a socialiștilor mai cu seamă, înseamnă un progres necontestat al doctrinei liberale și socialiste față de reacționarismul rigid al clericalilor și naționaliștilor conservatori, totuși situația politică în Germania nu va suferi nici o modificare mai mare, cel puțin deocamdată nu. Elementele democratice vor trebui să mai lupte încă timp destul de îndelungat până când vor putea distruge prejudecățile unui trecut ruginit și plin de amintirea barbarului reacționarism semifeudal.

Scrisoare din Londra

— 30 ianuarie 1912.

Sunt țări unde s'ar părea ceva anormal, ca un ziar de anume culoare politică să atace pe un ministru de aceeași culoare. Aici nu-i așa. Ce vreți, presa engleză nu-i la înălțime, nu se ține de marile principii al partidelor înaintate de pe aiurea, care sună cam astfel: „Laudă cât poți pe ai tăi, și po-negrește pe ceilalți“. Și așa se întâmplă, că dela un timp vezi în ziarele engleze liberale critici severe împotriva lui Sir Edward Grey. Aceste ziare se arată nemulțumite de chipul cum el duce politica externă; li-se pare, că prea s'a vârat Anglia în sistemul politiceii continentale, că înțelegerile, prieteniiile din urmă au în vedere doar antagonisme și posibile dușmăni.

„Am intrat, zice *Daily News*, ca părtași adormiți în toate evenimentele urite din ultimele luni — expediția în Fez, trădarea din Persia, anexarea Mongoliei, piratica invazie în Tripoli. Intervenția noastră a fost statornică; dar a fost cel mai trist fel de intervenție — o supunere pasivă la rău pentru un motiv ulterior.

Am ajuns sprijinitorii Rusiei în fiecare întreprindere pe care această țară tiranică o duce împotriva libertății — în Finlanda, în Persia, în China. Când Anglia nu era legată de alții, glasul nostru însemna pentru libertate și pentru protecția neamurilor apăsată. Dar astăzi garanțiile noastre sunt hârtie fără preț și mărturia noastră pentru libertate moartă“.

Deșigur, Sir Edward Grey a cântat prilejul să se apere, și la o întrunire din săptămâna trecută a dat un răspuns, care — ca toate răspunsurile de acest fel, spune prea puțin:

„Cei cari mă indeamnă la o politică externă diferită de politica ce se urmărește acum, pretind într'adevăr drept politică externă maximul de intervenție în afacerile lumii în larg și minimul de prietenie — căci, de ar fi să se aplice politica lor, ne-ar lăsa curând fără nici un prieten în Europa.

Mai zilele trecute o deputație de scriitori englezi s'a înfățișat la ministru de interne, cerând luarea de măsuri în contra publicațiilor demoralizatoare. Făcea parte din deputație și directorul revistei săptămânale „*Spectator*“, d. Strachey, care în discursul său a avut cuvinte drepte în ce privește mult discutata chestie a „moralității în literatură“:

„Credința mea este, că marile lucrări de imaginație n'au efectul corupător și demoralizator al cărților de cari ne plângem. Luată în general, cred că înalta imaginație și înaltele daruri poetice lucrează ca un fel de antiseptic, și în deobște se va găsi, că literatura coruptă e literatura cea proastă.“

Foarte impunătoare intrunirea conservatorilor dela *Albert Hall*. Succesorul lui Balfour, în capul partidului, Bonar Lan, și-a ținut primul discurs oarecum de recunoaștere în fața partizanilor.

A atins toate chestiile înseminate — de sigur, criticând asupra pe liberali și mai ales intenția lor de a acorda *Home Rule*-ul. A spus, că, dacă Anglia ar fi să declare cândva un războiu și parlamentul din Dublin s'ar pronunța în contra, atunci cum rămâne?

Apoi în privința politiceii externe:

„N'am să mă unesc la atacurile ce se aduc acum ministrului de externe de însuși presa sa. Dar care-i situația? În vara trecută, e o credință generală, pe care o împărtășesc și eu, eram în ajunul unui războiu. Incidentul din Maroc s'a sfârșit, mulțumită lui Dumnezeu, fără de războiu; dar s'a sfârșit așa că, pe când prietenii noștri francezi au câștigat toate avantajile, noi am câștigat toată reaua-credință“.

D. Larungu.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile
femeștii ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—88.

Bancă franco-rusă în Bulgaria. Din Paris se anunță că acolo a fost întemeiată o bancă franco-rusă pentru Bulgaria, probabil în scopul de a paraliza băncile germane și austro-ungare din Bulgaria. Noua bancă e vorba să fie o bancă ipotecară, cu un capital inițial de 10 mil. franci.

În capul noii întreprinderi se află banca „Crédit Français”, întemeiată de „Société générale”. Ea va avea ca președinte al consiliului de administrație pe fostul guvernator al Indochinei, Doumer.

La noua întreprindere mai e interesată și „Banca de scont” din Petersburg, iar din partea Bulgariei deputații dr. Nicolae Radev, Gheșoff, precum și bancherul Constantin Kalceff.

Guvernul va sprijini în orice privință noua bancă, care s'ar fi angajat să creieze filiale și în Macedonia.

*

Turburările din Lisabona. Un atentat cu dinamită s'a comis astăzi noapte, contra unui edificiu public, în care se aflau adunați miniștrii. Bomba explodând înainte de vreme, membrii guvernului au scăpat teferi. Trei lucrători, cari se aflau în apropiere de locul exploziei, au fost uciși.

Un alt atentat cu dinamită s'a săvârșit, tot astăzi noapte, contra consulului general al Braziliei, în momentul când în trăsura părăsea curtea consulatului.

Consulul a scăpat cu viață. Unul din caii de trăsură a fost ucis, iar partea dinaintea a acesteia, sfărâmată,

*

Incidente la frontiera turco-muntenegreană. Comandantul grănicerilor turci din Berane a telegrafiat că, din cauza frigului și a zăpezilor, un adăpost din vârful muntelui Ieni Kule a fost părăsit pentru un alt adăpost. Imediat după plecarea garnizoanei, muntenegrenii au pus foc adăpostului.

Din Blama se telegrafiază că un grup de muntenegreni din Werika, a trecut hotarul, fiind oprit de garda de frontieră turcă. Focuri au fost trase din ambele părți: un muntenegrean a fost ucis.

*

Vizita arhiducelui Andrei din Rusia la împăratul în Viena. Arhiducele Andrei la reîntoarcerea sa de la serbările din Bulgaria se oprește în Viena pentru a-i face vizită împăratului Francisc Iosif. Aceasta vizită de curtuozitate a arhiducelui a deșteptat un interes de simpatie în Austro-Ungaria. El este fiul decedatului arhiduce Wladimir, care întotdeauna a fost pentru relația bună dintre Rusia și Austro-Ungaria.

Arhiducele va fi primit marți seara de împăratul iar mercuri de moștenitorul de tron, Francisc Ferdinand. Tot mercuri moștenitorul va da un „dejeuner” în onoarea arhiducelui Andrei. Mercuri va pleca la Petersburg.

Sosirea arhiducelui este anunțată pe 6 l. c. Împăratul va da un prânz mare în Schönbrunn în onoarea lui.

*

Un proces politic monstru în Rusia. Tribunalul din Petersburg a început dezbaterile procesului monstru intentat contra a 750 oameni, în cea mai mare parte studenți tineri, cari sunt învinuiți de trădare de patrie, pentru că erau membri ai comitetului revoluționar armenesc din Caucaz.

Când poliția rusească a descoperit în 1909 sediul comitetului revoluționar, toți membri aceștia fură arestați și de atunci se află în temniță.

*

Presa turcă și apropierea turco-bulgară. Ziarul „Tanin” din Constantinopol vorbind despre apropierea greco-bulgară își exprimă mirarea și crede că este îndreptată contra Turciei. În acest caz — spune ziarul — dacă Grecia vrea să răstoarne echilibrul, trecând peste toți și întinzând o mână amicală vechilor inamici, Turcia va restabili cu ușurință echilibrul, întinzând mâna, peste teritoriul bulgar României, care este de pe acum amică sinceră.

*

Dinastia chineză pentru republică. Prin edict împărătesc i-s'a ordonat lui Juansikai, ca cu ajutorul republicanilor de sud să constituiească republica. Locuitorilor nu li-s'a adus la cunoștință, abdicarea dinastiei. Probabil edictul numai după ce se vor face pregătirile necesare pentru proclamarea republicei se va publica. Juansikai va trata cu guvernul republican din Nanking ca să fie autorizat și de acesta cu alcătuirea republicei. Juansikai intenționează a lua conducerea întregii Chine până națiunea va numi un guvern definitiv și va da constituția. Nu se știe însă, dacă republicanii se vor împăca cu intențiunile lui Juansikai. E probabil, că deocamdată să se instituiească două guverne republicane. Juansikai se opune, ca noua capitală a republicei să fie un alt oraș decât Pekingul, pe când republicanii voesc Nankingul.

Viceregele din Mukden a adresat o circulară, către toate autoritățile în care declară, că dacă Mukdenul va ajunge în mâinile revoluționarilor el va comite sinucidere. Cere ajutor pentru ca ținutul să fie apărat pentru rămânerea dinastiei, în caz contrar împărțirea Manciuriei e inevitabilă.

*

Demisia căpitanului Botez. Se știe că d. căp. Eugen Botez, din marină, a demisionat, în urma unui conflict pe care l'ar fi provocat faptul că d-sa a pătruns, în condițiuni ilegale, pe un vapor englez, pentru a cere debarcarea unor mărfuri sechestrate.

Se afirmă că d. căp. Botez și-ar fi înaintat demisia încă din luna noiembrie. Adevărul însă este că această demisie n'a fost primită decât acum. De altfel cea mai bună dovadă despre exactitatea acestei știri este faptul că ziarele oficiale n'au dat nici o desmintire.

D. căp. Eugen Botez este cunoscutul scriitor care sub pseudonimul Jean Bart a publicat multe scrieri literare bine apreciate.

*

Relativ la recenta demisiune a d-lui căpitan de marină Eugeniu Botez, fost comisar maritim la Sulina, se zice că această demisiune a fost impusă guvernului nostru de către cabinetul englez drept satisfacție pentru faptul că căpitanul Botez s'a urcat pe bordul vasului englez „Benhead” cu o patrulă înarmată, contrar tratatelor internaționale, spre a pune în executare o sentință a tribunalului Brăila, dispozând descărcarea cerealelor firmei S. Cavadia & Comp.

Aceasta s'a întâmplat după ce comandantul vasului englez părăsise bastimentul împreună cu tot echipajul arborind steagul britanic pentru a pune vasul, sub scutul drapelului, la adăpost de încălcări.

În cazul de față descinderea trebuia făcută în asistența reprezentantului consular al Angliei.

*

În legătură cu această afacere se afirmă că d. Petre Sfetcu, prefectul județului Tulcea, a făcut de curând o vizită oficială comandantului vasului englez „Benhead” pentru a da lămuriri asupra incidentului.

*

Moartea scriitorului danez Bang. După o telegramă din New-York scriitorul danez Hermann Bang, care se afla într'un turneu de conferințe în California, a murit ieri la Ogden Utah.

Din Kopenhaga vine știrea, că Herman Bang a murit subit.

Ultimul său roman tradus în nemțește e intitulat „Cei fără patrie”. Eroul e un român din Ungaria, care nemulțumit în patria lui din cauza persecuțiilor ungurești și neputându-se acomoda nici cu românii din regat, este veșnic chinat de ideea cum că nu are patrie și deci se simte izolat în toată lumea.

Serbările din Sofia

Alocuțiunea regelui Ferdinand. — Răspunsul prințului Boris.

Sofia, 20 ian. v.

La dejunul de astăzi, care a avut loc la școala militară și care a ținut până la orele 3 după-masă, la șampanie, țarul Ferdinand adresându-se fiului său Boris, a spus:

„Fiule, tu astăzi primești drepturi dar în același timp și obligațiuni, cari sunt mult mai grele ca aceste drepturi. Ca primul meu fiu te povățuiesc să ai cele mai strânse legături cu poporul al, cărui monarh vei fi mâine. Încrede-te în armata bulgară care este stâlpul pe care se razămă frumoasa noastră țară.

„Îți credincios poporului tău și lucrează pentru idealul lui. Să ai frică de Dumnezeu, încredere în tine și poporul tău pe care să-l iubești”.

Prințul Boris a răspuns în următorii termeni:

„Îți mulțumesc tată pentru bunele povețe pe cari, înduioșat le primesc în această zi atât de solemnă pentru mine. Azi am depus jurământul că voi fi credincios regelui și patriei mele. Ei bine, în acest moment solemn, eu repet încă odată acest jurământ pronunțând că voi călca totdeauna pe urmele tatălui meu”.

Ultimul toast a fost al ministrului de războiu, generalul Nichiforoff, care adresându-se regelui Ferdinand i-a spus:

„Am curajul să afirm maiestății voastre, că brava armată bulgară, așa cum a fost până acum credincioasă regelui său și patriei, va fi întotdeauna pentru prosperarea Bulgariei”!

În timpul dejunului regele avea la dreapta sa pe regina, după care venea marele duce al Rusiei, Herzog Albrecht al Austriei și Friederich Leopold al Germaniei.

În stânga regelui era prințul Ferdinand al României, prințul Boris, prințul Alexandru al Serbiei și Danilo al Muntenegrului.

Convorbirea dintre prințul Ferdinand și ministrul căilor ferate.

După dejunul de la școala militară ministrul Franghea a avut o convorbire cu prințul Ferdinand al României în Românește.

Prințul întrebând de ministrul bulgar dacă se simte obosit de călătorie, a răspuns, că dimpotrivă se simte foarte bine dispus și e foarte încântat de entuziasma primire ce i-s'a făcut în Bulgaria.

Față de intențiunea prințului Ferdinand de a intra în țară prin Ruscik-Giurgiu, ministrul căilor ferate a telegrafiat astăzi seară la Ruscik spre a afla dacă în portul Ruscik e vre-un vaporas cu care să treacă la Giurgiu.

Darul de Anul nou al „Pop. Român”

Transport: 884 abonamente, 3523 cor.

Au mai dăruit următorii:

- 214. Căpitan Aurel Păcală, Rogatica (Bosnia) 3 ab. jum. an 6 cor.
- 215. Dr. Cornel Crăciunescu, adv. 5 abon. 20 cor.
- 216. Dr. Aurel Moldovan, medic, Viena 5 ab. 20 cor.
- 217. Dr. Ioan Moldovan, Viena 3 ab. 12 cor.
- 218. Dr. Eugen Rusu, Viena 2 ab. 8 cor.
- 219. „Furnica”, institut de credit și economii în Făgăraș 10 ab. 40 cor.
- 220. Artur Anderco, preot în Cuhe (Maramurăș) 2 ab. 8 cor.

Total: 914 abonamente, 3637 cor.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații de la orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Memorandul croaților

— Sfârșit.

Politica economică și financiară ungurească a alungat peste jumătate milion de croați de pe pământul patriei în străinătate.

Din sumele colosale pe cari Croația le trimite Ungariei, ei numai atâta i-se rebonifică, cu cât abia să-și poată plăti corpul autonom al funcționarilor.

Afară de datoria ungurească de stat în suma de 6 milioane întrebuintată pentru investiții exclusiv ungurești, Ungaria a întrebuintat pădurile bogate ale fostului confiniu militar — udate cu sângele bravilor grănițeri croați de odinioară — pentru construirea de căi ferate, iar confiniul militar din nord, Lika, n'are o singură cale ferată, care să o lege cu patria mamă, cu Croația, și cu țările surori, cu Bosnia și Herțegovina.

Cheltuielile aproape risipitoare ale Ungariei, pe cari ea le face în detrimentul Croației și Slavoniei, din cari însă poporul croat n'are nici cel mai mic folos, sporesc în mod foarte mare datoriile.

Puterea financiară a poporului croat (în continuu exploatată, și nicicând fructuată pentru investiții) într'atâta a secăt, încât țărănimea croată, 90% procente a întregii populațiuni, e silită să întabuleze datorii pe averea ei, numai pentruca să poată satisface continuele pretențiuni ale administrației de stat străine lui.

Porturile litoralului croat între Triest și Fiume, cari fac monarhia mare putere, cu excepțiunea orașelor Fiume și Triest zac în părăginire, n'au nici un mijloc de progres, iar populația litoralului, care de sute de ani a dat cei mai excelenți marinari, este părăsită în soarta-istrisă, și dacă nu pleacă în lume să-și câștige pâne, spiritualmente și fizicește devine acasă neputincioasă.

Desvoltarea celorlalte porturi ale litoralului croat este împedecată prin Fiume, pe care ilegal l-au despărțit de către regatul croat. Tot așa de neglijate sunt Istria și Dalmația, părțile statului croat de odinioară. În Istria, unde croații și slovenii formează majoritatea populației, majoritatea aceasta este expusă stăpânirii minorității italiene, care este împedecătoarea progresului cultural și economic național al poporului nostru.

În privința economică Istria și Dalmația încă suferă mult sub actualul sistem și sub administrația actuală. Navigația comercială, care acum o sută de ani înfloria în Dalmația și în Istria și care era un izvor mare și bogat al bunăstării poporului, azi din cauza politicii economice rele nici nu poate fi luată în considerare. Câtă vreme în monarhie preutindenea se regulează rîurile și se sapă canale pentru promovarea comunicației și comerțului, atât în Croația, cât și în Dalmația și în Istria teritorii colosale sunt cuprinse de mlaștine și sunt acoperite de apă. În ciuda legilor și a tratatelor întregă Dalmația n'are comunicație regulată de trenuri cu Monarhia și cu Bosnia. Bosnia și Herțegovina au primit o oare-care constituție, care însă în practică s'a dovedit de nefolositoare. Numeroase chestii de stat au fost luate de sub competența savorului bosniac. Guvernul provincial nu este responsabil savorului. Hotărârile savorului numai după aprobarea alor două guverne străine se ridică la valoare de drept, asupra căror guverne reprezentanța poporului n'are absolut nici o influență. Populația acestei țări nici azi nu are încă dreptul stabil de cetățenie de stat.

Majestate!

Poporul croat desfăcut în mai multe părți, dela care pe nedreptul s'a luat și teritoriul dintre Morava, atât de mult este exploatat, încât în nici un caz nu va putea rezolvi datoria ce i-se impune în urma situației naturale și geografice ce ocupă în monarhie.

Mentineră acestei stări constituie o mare primejdie pentru monarhie și pentru înalta dinastie. Când poporul croat a intrat în legătură cu monarhia, el a adus cu sine toate comorile unui stat suveran și autonom, dar cu excepțiunea ființei fizice, a credinței și a forței sale, poporul croat totdeauna a fost și astăzi o bază puternică și o garanție a situației de mare putere a monarhiei. Poporul croat a adus jertfe colosale pentru monarhie și totuși, cu toate că el a fost credincios înaltei dinastii, el privește cu neîncredere în fața eventualității, zadarnic a adus el aceste jertfe, precum

cu cea mai mare durere suferă și starea lui actuală nenaturală și tristă.

Noi, reprezentanții legali ai poporului croat, n'am găsit o altă cale, alte mijloace, ca poporul croat mulțumit și fericit să-și împlinească în patria lui, misiunea istorică spre cinstea glorioasei dinastii și spre fericirea monarhiei, n'am găsit o altă cale și alte mijloace, decât ca să i-se redea tradiționala și onorabila constituție de stat și întregitatea teritorială.

În poporul croat s'a înrădăcinat adânc această nizuință legală, care corăspunde nu numai dreptului lui public asigurat în tratate, ci și intereselor lui economice, culturale și naționale. Această nizuință este atât de înrădăcinată în el, încât nu există putere care ar putea extirpa sau înăbuși această năzuință din sufletul poporului.

Drept aceea reprezentanții legali ai poporului croat, membrii partidului autonom din Croația, Slavonia, Bosnia, Herțegovina, Dalmația și Istria, suntem ferm convinși, că aceste năzuinți ale poporului croat nu numai că nu stau în contradicție cu situația de mare putere a monarhiei și a dinastiei, ci ele deadreptul servesc interesele acestora. Drept aceea cu cea mai adâncă supunere rugăm pe M. Voastră, că în baza rescriptului regal din 26 februarie 1861, să convocați în capitala Zagreb reprezentanții tuturor țărilor croate. Chemarea acestui sabor ar fi, că în înțelegere cu M. Voastră regele legal al nostru, să reguleze atât chestiile interne, cât și raporturile regatului croat în conformitate cu interesele monarhiei mari (Grossösterreich), în mod corespunzător intereselor și drepturilor poporului croat precum și gloriei și puterii înaltei dinastii.

Dumnezeu să trăiască și să scutească pe M. Voastră!

Zagreb, în 12 ianuarie 1912.

Ai M. Voastre
credincioși reprezentanți ai poporului croat, membrii partidului autonom.

Reducerea termenului de serviciu în armată

Reducerea serviciului militar dela 3 la doi ani, să basează pe principiul, că prin scurtarea de un an, a serviciului, aceasta să nu fie păgubitoare și vătămătoare valorii armatei. În schimb educarea și instruirea soldaților, să fie mai intensivă pentru a-i învăța acum în 2 ani, ce au învățat mai înainte în 3 ani. Valoarea militară a unui soldat depinde în prima linie dela moralitatea și educațiunea lui, și această iară depinde dela hărnicia și destoinicia personalului de instrucție, dela nivelul cultural și moral al ofițerilor și subofițerilor.

Numărul ofițerilor în armata noastră e complet. Pe lângă 380.000 de soldați în vremea de pace, noi avem 32.000 de ofițeri (Germania are un contingent de 590.000 de soldați și numai 32.000 de ofițeri) Școalele de cadeti și academiile militare înlocuiesc îndeajuns numărul acelor cari în urma vârstei, boalei, s'au a morței au părăsit posturile lor.

Cu tot numărul cel mare al ofițerilor, contingentul instructorilor în armată nu e în deajuns. În interesul educațiunii mai fundamentale și mai intensive, trebuie să urcăm numărul subofițerilor. În timp de pace subofițerii în urma contactului ce-l au în continuu cu soldații și cu elementele acelea cari au predestinațiunea de a conduce tot serviciul intern al secțiunilor — sau despărțămintelor, — ei sunt ajutorul cel mai însemnat al ofițerului pentru instruirea și desvoltarea rațională a soldatului.

În urma platei și soldului mic ce-l aveau subofițerii până acum e numai de înțeles, că erau puțini de aceia, cari își alegeau de carieră rămânerea și pe mai departe în serviciul militar după împlinirea celor 3 ani. Și așa tot serviciul la o companie, escadroană sau baterie rămânea pe umeri a 2—3 ofițeri și a unui sergent. Aceștia erau ajutați de subofițeri din anul al 2 sau 3-lea de serviciu.

Dar mai cu seamă instruirea recruiților și rezerviștilor era împreună cu greutăți mari. În urma contingentului mic de subofițeri, nu erau nici când instructori îndeajuns mai cu seamă pentru instruire cu atât mai mult, că în vremea când recruiții și rezerviștii erau chemați la arme — în

luna octomvrie, — soldații cei bătrâni erau deja concediați. Cercurile conducătoare se ajutau așa, că pe subofițeri din anul al 3-lea deja concediați, — îi mai țineau în interesul instrucțiunii încă 2 luni sub arme pentru învățarea rezerviștilor — în schimb pentru asta le erau socotite 2 deprinderi de arme 1- și a treia). Șarjele din anul al 2-lea erau folosite ca instructori la recruiți.

Reținerea aceea-ta nu era preferită de subofițeri, fiindcă după 3 ani de serviciu fiecare așteaptă ca să-și pue cât de curând o bază pentru viitor în viața civilă mai cu seamă, că în luna lui octomvrie și noemvrie e timpul aratului și pierzându-și ocaziunea aceasta, însemna pierderea a unui alt an în viața plugului.

După introducerea serviciului de 2 ani, procedura aceasta va fi mai grea. Timpul serviciului de 2 ani bine folosit, e de abia de ajuns de a face din soldat o persoană care să poată împiedeca și rezista toate greutățile și fricțiunile unui războiu. Soldații, cari după un an au ajuns la rangul de subofițeri, e cu greu de a-le încredința lor instruirea recruiților sau a rezerviștilor, fiindcă ei în cursul unui an, nu și-au putut câștiga cunoștințele acele cari sunt necesare pentru un instructor. Pe lângă aceea totodată și contingentul militar se va ridica cel puțin cu a treia parte la introducerea serviciului de doi ani. — Și ofițerii fără ajutor nu pot înfrânge toate greutățile acestea.

După cum vedem o reformă de aceasta întâmpină multe greutăți, mai cu seamă dacă nu e pregătită de cu timp. Schimbarea aceasta ar merge numai în dauna calității armatei care ar suferi mult. Toate cercurile conducătoare, cele militare ca și politice, văd necesitatea de a înmulți numărul subofițerilor. Întrebarea e numai că cum să se facă fără a îngreuna în mod simțitor bugotul.

Păuă la complectarea numărului necesar de subofițeri care s'ar ridica la 31000 de mii (cam de 5 ori atâția ca acum de prezent) ministrul de război a cugetat a să putea ajuta așa, că subofițerii cari au servit deja 2 ani, să mai fie ținuți încă un al treilea an sub arme. În schimbul acestuia vor căpăta o renumerație în bani și li se vor erta unele deprinderi de arme.

Politicianii însă au fost dela început contra proiectului acestuia. Pentru că reținerea a încă un an al subofițerilor sub arme, ar fi fost mai mult o pedeapsă pentru cei meritați, ar fi stărnit sânge rău la toți aceia cari în urma sârguinței și ambițiunii ar fi ajuns la denumirea de subofițer. — Și în fine denumirea aceasta nu o ar mai fi simțit nimeni de merit — de fală — fără mai mult de pedeapsă. Observând ministrul de război greutățile ce le întâmpină proiectul în forma aceasta din partea cercurilor politice, și-a schimbat părerea și a înaintat un alt proiect.

Toată chestia aceasta e numai o chestie economică, socială. Nu serviciul greu și plata cam slăbuță au reținut până acum pe mulți soldați de a-și alege serviciul militar ca carieră după împlinirea celor trei ani de a rămânea și pe mai departe la serviciul militar, fără singura grijă de viitor, că ce va face el, dacă va ajunge după un serviciu de mai mulți ani la bătrânețe neavând nici un drept de penzie. În vederea aceasta ministrul de războiu în legătură cu factorii competenți s'au hotărât a mări plățile subofițerilor cari s'ar obliga a servi mai departe. Indată după obligarea, că rămâne mai departe capătă o remunerație de 50—100 coroane. După câțiva ani de serviciu fiecare subofițer dacă repășește din serviciu capătă o gratificare (Abfertigung), care se urcă după 3 ani la 700 cor., după 4 ani la 1000 cor., după 6 ani la 2000 cor., după 7 ani la 2750 cor., după 8 ani la 3000 coroane ș. a. m. d.

Afară de aceasta, ministrul de războiu în legătură cu ministriile celelalte ale monarhiei — oferează prin cale de concurs diferite posturi cu drept de penzie și cu salar îndestulitor, subofițerilor cari au servit cel puțin 6 ani (oficiantii la căile ferate, prin ministerii, supraveghetori pe la moșii sau fabrici, supraveghetori la poduri și drumuri și altele).

Subofițerii cu suma primită ca admitere și cu ceva economii, părăsind miliția în ețatea cea mai potrivită pot ușor dacă nu va prefera a ocupa una din funcțiunile anumite să-și înceapă o ocupațiune potrivită în viața civilă, cu banii aceia să înceapă o întreprindere, să-și cumpere niște pământ și altele.

Reducerea serviciului dela 3 la 2 ani, se va simți în mod îmbucurător și de poporul nostru.

Multe zeci de mii de brațe vâjnoase ale bravilor noștri feciori se vor pune de aci încolo în locul serviciului militar în serviciul bunului și averii naționale. Fiecare are prilej de a-și înființa casa și masa lui cu un an mai înainte. Dar și nedreptățile, cari se întâmplau până acum, mai cu seamă în urma tragerii sortilor, vor afa prin aceasta sfârșit. În urma urcării contingentului militar, toate elementele sănătoase vor fi înrolate. Așa, că în cazuri de acelea, când un ficior, care trăgea numărul sortii, cu câțiva numeri mai mici ca un altul, trebuia să servească 3 ani, pe când altul, care în urma norocului trăgea un număr al sortii mai mare, servea numai 2 luni, cu toate că mulți din aceștia erau mai sănătoși și mai apti pentru serviciul de 3 ani decât aceia pe cari îi ajungea soarta sortii în urma numărului puțin mai mic.

Imbunătățirea soldurilor și mărirea admiterilor (Abfertigung) a subofițerilor, cari servesc peste timp atinge în un mod oarecare și pe poporul nostru. La regimentele unde soldații sunt în majoritate români, ca d. ex. reg. de inf. nr. 31 Sibiu, nr. 33 Arad, nr. 37 Oradea-mare, nr. 50 Alba-Iulia, nr. 51 Cluj, nr. 63 Bistrița, nr. 64 Orăștie, nr. 43 Caransebeș ș. a. numărul cel mai mare a subofițerilor, cari și-au ales de carieră rămânerea mai departe în serviciul militar sunt români. Ridicându-se și contingentul subofițerilor, se vor îndemna mai mulți feciori de-ai noștri pentru cariera aceasta cu atât mai mult, că cariera militară ca serviciu de stat e în Ungaria singura unde șovinismul maghiar nu și-a putut încă împlini poftel.

Scrisoare din Blaj

Senzațiile zilei. — Cazul Vaida-Goga și publicul de aici. — Păreri despre „Românul” și „Tribuna”.

Un tânăr farmacist fost elev al școlilor noastre din Blaj cu numele Muntean și-a curmat zilele otrăvindu-se. Se spune, că în seara precedentă a fost la petrecere de nede s'a reușit noaptea târziu, când apoi s'a culcat. Des de dimineață însă a băut o sticlă de otrăvă, în urma căreia imediat otrava și-a făcut efectul. La ora obișnuită, când trebuia să se deschidă farmacia, colegul său Moldovan a încercat să-l scoale. Când însă a ridicat plămoma, spre marea lui uimire a văzut sticla deșertată lângă el.

Numai decât a reclamat ajutorul medicilor dr. Solomon și dr. A. Dobrescu, cari însă au constatat, că orice încercare de a-l salva este zadarnică. Pe masă a fost găsită o filă de hârtie pe care era scris de mâna lui, că el cu voia lui s'a otrăvit și pentru asta nime nu-i vinovat. Tot aici și-a exprimat dorința, ca tatăl-său să-l ducă de aici și să-l înmormânteze în locul său natal. Unii susțin, că el suferea de un morb incurabil, alții atribuie împrejurarea aceasta amorului, etc.

De o vreme încoace și orașelul nostru Blaj, a ajuns senzațional. Încă nu a trecut anul de când o fată răfăcită și-a aruncat noaptea copilașul de câteva zile pe fereasta trenului. Nu mult după aceasta fata veselă și blândă a paznicului dela închisoarea din Blaj și-a tărat capul cu briciul. Înainte de Crăciun niște greci au spart banca „Patra”. De curând mult regretatul nostru medic dr. Pop, în cea mai perfectă veselie și în cele mai bune dispoziții s'a dus să viziteze pe un bolnav și lângă patul aceluia a căzut jos și a murit la moment.

Toate acestea pentru locuitorii orașelor mari nu sunt cine știe ce senzații. Pentru noi însă, sunt destul de însemnate, cu deosebire când nu suntem așa obișnuiți cu cazuri de acestea.

*

În Casină, în cafenea, ori unde sunt adunați mai mulți înși laolaltă discută cu mult interes cazul Vaida-Goga, despre care cu multă nerăbdare au așteptat hotărârea juriului de onoare. Acum însă, când cunoaștem toate amănuntele, nu putem de cât să condamnăm în modul cel mai hotărât ținuta păcătoasă a „Tribunei”.

Acest ziar care pretinde că apără interesele necăjitului nostru neam, nu încetează o zi măcar, a nu batjocori în chipul cel mai josnic pe fruntașii neamului nostru. O zi măcar nu trece în care scribii și păcătoșii acestui ziar să nu tragă în cel mai ordinar noroiu cinstea bărbaților în cari ne-am pus cu toții încrederea. Nu se rușinează a înjura și a calumnia zi de zi și rând pe rând pe toți

aceia, cari îndrănesc a se pronunța, ca aderenți ai partidului și mai ales, cari iau în apărare cinstea frunților noștri, ciungărită prin oameni ca Șchiopu, Bocu et C-nia. Primește și publică în coloanele sale corespondențele murdare ale ursului îmbrăcat în piele de om, din cafenelele Bucureștiului.

Acest individ nesocotit își dă toată silința să terfelească și ponegrească trecutul curat al frunților noștri, dar nu și dă silința să facă și el o treabă, să-și facă și el o carieră, să-și facă un căpătâi și cu toate acestea scrie într'un ton vrednic de cel mai inferior vizitiu, despre d. Vaida, numindu-l *Vaidedel*.

Șoricu, javra aceasta de mult își ia aiere de a da lecții la toată lumea și a batjocori bărbații cu minte, cu trecut glorios și nepătat, cari au jertfit și suferit pentru neam și cari și-au pus sârăcia după cap prin nesfârșitele jertfe și lupte naționale.

Pe acești bărbați licheaua dela București, îi prezintă în colorile cele mai negre, dar despre el nu spune o iotă măcar, că *cine-i, ce face, ce jertfește, ce muncește, cu ce fericeste el neamul, cu ce drept atacă el pe toți frunții fără excepție?*

Spune, ca poetul Iosif ar fi respins „cu indignare” invitarea de colaborare a „Românului”, că „scriitorii” (nu spune cari!) condamnă fapta d-lui Vaida și procedura „Românului” etc. și nu aminteste cu un cuvânt măcar, că *neamurile nu numai prin poezii, nuvele și romane se fericesc și că un popor nu trăiește numai prin literatură, ci mai mult din economie și politică, cari toate la oaltă sunt în strânsă legătură și numai avându-le toate deodată poate înflori.*

Ursu de asta nu ține cont și crede, că dacă el îndrugă câteva strofe fără rost, iar altul scrie o frază, ei sunt în drept să-și bată joc de toată lumea. Nu, Ursule! Dacă crezi așa ceva, ești în rățacire. Vezi mai bine și-ți poartă însuși de grije. Mai lasă din a batjocori pe aceia, cari au cariera mai cinstiteși au o hază cinstită de trai, ci mai bine ai grăbi să-ți faci un rost, că doar și-e vremea!!

*

Am spus mai sus, că se discută mult și serios cazul Vaida Goga și despre ziarul „Românul” și „Tribuna”. Măcar că „Tribuna” într'un număr recent, cu mult sarcasm accentuiază, că „Românul” are abia patru sute de cititori, nu abonați ci cititori și nu ține cont de aceea, că singur în Blaj sunt aproape o mie cititori ai „Românului”. Sunt absolut sigur, că de două ori atâția români adevărați citesc „Românul” câți citesc „Tribuna” lui Bocu, Scheopu, Goga, Ursu Șoricu și C-nia.

În orașelul nostru astăzi nu știu dacă s'ar mai găsi stăția aderenți ai „Tribunei” câți am putea număra pe degetele dela o mână. E foarte regretabil, că se mai află români cinstiți, cari să mai primească și citească prostiile și mișeliile ce le publică „Independenta” dela Arad, ai cărei redactori nu se rușinează de a numi pe Vaida — *mizerabil!* E timpul suprem, ca toți românii cinstiți să scoată cu indignare din casele lor curate această „Tribună” a zilelor lui Mangra, acest ziar păcătos, care de un an și jumătate nu încetează un moment, de a batjocori conducătorii cinstiți ai neamului nostru obidit.

Blaj, ianuarie 1912.

M.

Războiul italo-turc

O înfrângere a Italianilor la Derna.

Londra. — „Evening Standard” află din Constantinopol că Enver bey, șeful trupelor turco-arabe din Cirenaica, comunică printr'o telegramă că prin atacul energic al turcilor la Derna, italienii au fost siliți să evacueze pozițiunile lor, lăsând în urmă 200 de morți.

O mare cantitate de munițiuni și numeroase tunuri au căzut în mâinile turcilor.

Banii găsiți în buzunarele soldaților italieni omorâți vor fi trimiși ministerului de război italian pentru a fi împărțiți familiilor celor căzuți.

Flotila turcă capturată de Italiani.

Roma. — Ziarul „Messagero” anunță din Massana că soldații turci făcuți prizonieri pe vapoarele „Afrika” și „Brenz”,

au fost internați în Azmara și ținuți la dispoziția autorităților militare italiene.

Vasele de război italiene cari încrucează în fața coastei arabe, au sechestrat o flotilă de vase cu pânze turcești cari transportau material de război, și anume: arme, îmbrăcăminte și provizorii.

Iminenta bombardare a Hodeidei.

Roma. — Bombardarea Hodeidei pare iminentă.

Ziarul „Messenger” comunică că guvernul italian a fost încunoștiințat că vasele de război engleze vor lua pe bord pe numeroșii supuși englezi din Hodeida, deoarece sunt temeri de o bombardare a vaselor de război italiene.

Situația pe câmpul de luptă.

Roma. — Agenția Stefani primește din Tripolis o depeșă spunând că nu e nimic nou la Tripolis, Homs și Benghazi.

Capturarea unei șalupe engleze.

Roma. — Agenția Stefani află din Massaoud că contratorpilorul „Bersagliere” a sosit acolo cu o șalupă cu motor capturată la Ginbana, lângă Ras Ketib, de către o barcă armată a crucișătorului „Piemonte”. Barca, care purta drapelul alb s'a dus întâi la Ginbana să notifice blocusul proclamat de comandantul italian; după ce barca și-a îndeplinit misiunea, a venit lângă bordul vasului „Bersagliere” și amândouă lăsând jos drapelul alb și păstrând numai drapelul național, s'au îndreptat spre țarm. Barca a capturat șalupa care purta steagul marinei comerciale engleze, dar în fața purta pajura turcească. Șalupa nu a opus nici un fel de rezistență.

CURIOSITAȚI

Gardianul conștientos.

În momentul când perechia imperială a Indiilor își face intrarea în Anglia, ziarul povestesc următoarea anecdotă întâmplată unei împărătese indiene.

Acum câteva luni un grup de turiști se prezentă să viziteze ruinele castelului istoric Dunel-terestle.

Gardianul foarte conștientos îi făcu să plătească pe fiecare câte șase penici, pentru că nu aveau cărți de intrare.

Apoi, după ce i-a condus în jurul castelului i-a rugat să se înscrie pe registrul vizitatorilor.

Una dintre dame a semnat numai cu acest singur nume: „Mary”.

— Trebuie să semnați ca toată lumea cu numele vostru de familie, zise sever gardianul.

— Este necesar? întrebă doamna.

— Absolut. Regulamentul e formal.

Doamna reluă condeiul și complectă în chip foarte hotărât: „regină a Angliei”.

Săracul gardian, o seclă de tot, tremurând se retrase laoparte. Dar regina nu-l lăsă mult timp încurcat, îi puse o liră nouă în mână zicându-i:

— Cu chipul acesta poate vei cunoaște pe Rege.

*

Școala de căsătorie.

În Statele-Unite la Kausas City a fost înființată o școală de căsătorie de cătră un păstor.

Acest vrednic eclesiast socoate că fiecare om tânăr care câștigă 75 coroane pe lună, și care are 25 de ani, trebuie să se însoare și orice fată de 18 ani în asemenea condiții trebuie să se execute numai decât.

Pentru a-și răspândi părerile și a face proseliți a făcut o școală.

Are până acuma 50 de studenți și el personal predă un curs foarte practic de a face curte mijloace de a cumpăra mobile eficiente, de a face economie; iar nevasta preotului face un curs pentru creșterea copiilor și un curs de bucătărie.

Îndemnat de acest exemplu un păstor dela o biserică vecină, a publicat o listă a tuturor colaboratorilor din parohia sa cu indicația vârstei, a averii etc.

Litere — Arte — Științe

VALURI...

(Doriceii).

Valuri vin și trec 'nainte
Clipele vieții grele —
Te deprinde de cu vreme
Să te știi lupta cu ele.

Căci o luptă e viața; —
Reu' cu binele se luptă
Vecinic răul triumfează
Binele-i cu spada ruptă...

Valuri vin și trec în grabă
Clipele din vecinicie, —
Vecinic tot acelaș cântec
Tot aceeaș comedie...

Vezi de 'nvață de cu vreme
Rolul dat ție de soarte
Ca să știi juca pe scena
Vieții tale pân' la moarte.

Căci în valuri trec 'nainte
Clipele vieții grele.
Caută dar de te deprinde
Să te știi lupta cu ele.

Marica Cioban.

Nevasta artistului

— Din ungurește —

Trad. de Roza Covrig

Lizica ședea pe tapet și își număra corespondențele ilustrate. Când sfârșise cu numărul, s'a convins că într'adevăr opt sute treizeci de ilustrate are. Dar nu-și aduce aminte că cele două ilustrate din Berlin sunt între ele, sau ba. Și s'a apucat din nou de numărul.

Frumoasa mamă a Lizicăi ședea la pian și cânta o arie din Beethoven, aruncând din când în când câte o privire duioasă spre oaspe.

Oaspele, Herbay, ședea gânditor lângă sobă. Așa-i era obiceiul. Câteodată așa de sgomotos se juca cu copilița, de răsună casa întreagă, alte ori apoi tăcea ore întregi. Ierau vremuri când nu venea la ei câte 5—6 luni, apoi iar începea să umble săptămâni dearândul în fiecare zi, acolo prânzea, cina și rămânea până târziu.

Azi ședea retras lângă cuptor și la aparință să simția foarte bine. Avea motiv să se simtă bine: în casă toți îl iubeau. Doamna, domnul, copilița, servitoarea, cu un cuvânt toți, încă și cănele. Un căne frumos alb, care și acum iera pitulat la picioarele oaspelui.

— Ar trebui să pictez copilița, — își zicea Herbay în sine — în haină albă, cu paravan alb în dos și cu cănele acesta lângă ea. Ar fi un tablou frumos...

Dar îi veni 'n minte, ceea ce nu spune încă prietenilor: Peste câteva zile, sau peste o săptămână va întreprinde o călătorie spre Sicilia și va rămânea acolo cel puțin un an... Așa dar nu poate picta copilița. Ce păcat!

Dar unde poate fi Ella? Mai 'nainte și ea iera aici în salon... Într'aceia să deschise ușa încet și apăru Ella cu o broderie în mână, palidă și confuză ca nici odată. Pictorul o privește mirat. Cu pași lini, ușori ea înconjură odată salonul și apoi se așeză lângă cuptor, la spatele oaspelui.

Tânărul a simțit parfumul de violele, a auzit foșnetul rochiei de mătăasă, dar nu s'a întos. Iar fata, dela spatele lui, începu să vorbească încet, încet de tot, abia șoptind:

— Rămâii așa, Herbay... Așa nu mi-se poate vedea fața... Privește spre cumnata mea și zîmbește — ori și cei auzi acum dela mine... Doar d-ta te ști preface destul de bine...

Pictorul crezu dintâi, că fata vrea să facă o glumă. Dar l-a cuprins o spaimă. Nu, asta nu-i glumă. Purtarea Ellei e așa de curioasă, așa de strănie...

Ella sta plecată spre lucrul de mână și cu vocea înăbușită continua:

D-ta n'ai știut, că eu am fost bolnavă. N'ai

la ce nega, numai azi ți-s'a spus... Toată iarna n'ai fost la noi, nici azi nu vineai, de nu te forța fratele meu... N'ai teamă. nu-ți voi face reproșuri, pentru că știu, că motivul ce te ține departe de casa noastră, e mai mult măgulitor pentru mine, decât ofenzător... D-tale ți-e frică de mine: acesta-i adevărul. Nici de mine nu ți-e frică atâta mai bine zis de slăbăciunea d-tale proprie.

Un oftat adânc, prelung îi tăia vorba fetei pe un moment, apoi cu voce hotărâtă întreba:

— Spune-mi, Herbay, pentru ce nu vrei să mă iai de nevastă?

Herbay sta înmărmurit pe scaun. Înmărmurit de rușine și de frică... Dumnezeule sfinte, ce va fi dintr'asta? Frumoasa doamnă, care nu auzise nimic din toată povestea, cântă mai departe la pian, zimbând...

— Dar ce crezi Ella, unde gândești, doar noi, noi — îngâna Herbay încurcat.

— Pentru Dumnezeu, te rog, nu te mișca, — șopti fata dela spatele lui. Dacă ai privi acum în fața mea, nu știu ce s'ar întâmpla cu mine... Știu prea bine, că fetele tinere nu vorbesc astfel cu cavaleri. Înainte cu o jumătate de an, nici eu n'ăș fi cutezat s'o fac... Mai bine aș fi murit. Dar m-am schimbat de atunci. Acuma dar ști, că am fost rău bolnavă. Am avut aprindere de plămâni. Pe fețele îngrijitorilor mei vedeam, că se tem de-o catastrofă, iar eu, eram sigură că voi muri... Tânărul își pleca capul.

— Acestea nu ți-le spun ca să-ți cerșesc acuma milă, — continua fata — ci pentru ca să înțelegi, de ce îți vorbesc așa. Mi-aduc aminte de o noapte, din timpul boalei. Noaptea cea mai grea... Așa de cătră ziua, mi-am recăpătat conștiința.

Nu știam unde-s, ce se întâmplă cu mine, dar știam cine-s. O călugăriță ședea lângă patul meu, iar din odaia vecină auziam un plâns înăbușit. Mă plângea mama.

Mai târziu călugărița închise încet ușa și eu auzeam o voce răgușită din depărtare, o chemare tainică, poruncitoare... O simțeam tot mai aproape, tot mai stăruitoare... Tremurând de groază, cu mâinile împreunate ca de rugăciune, mi-am zis: Asta-i moartea! Și atunci, am mai privit odată în viața mea trecută. Am lăsat gândurile să plece pe drumurile cunoscute, dar între amintirile trecutului, nici una n'a fost mai însemnată, la care să se fi oprit cu drag sufletul meu. Un gol dureros, glume și nimicuri mi-a umplut viața întreagă...

Și numai deatunci a câștigat viața mea. preț, conținut și seriozitate, de când te cunosc pe d-ta, Herbay.

Ella se opri un moment, apoi continuă:

— Mi-am reamintit tot, ce s'a întâmplat de patru ani între noi. Și, minune cât de limpede mi-am adus aminte de câte o vorbă a d-tale, de câte o privire... Și acum deodată am înțeles tot, ceea ce până acum mi-a fost enigmatic. Am înțeles că d-ta mă iubești și de patru ani te lupti contra acestei iubiri. Nu vrei să mă i-ai de nevastă, pentru că nu mă cunoști și ți-e frică de o necunoscută...

— Eu să nu te cunosc? — replică Herbay mirat?

— Nu mă cunoști. De unde m'ai cunoaște? De patru ani adeseori ne întâlnim în societăți, bali și excursiuni.

Stau mirată când mă gândesc, cu ce nimicuri omoream vremea. Pe fete de seama mea, le învață să fie pururea vesele, drăguțe, să vorbească mult, despre lucruri neînsemnate. D-ta nici când nu mi-ai făcut mie complimente, ca alții, dar mă năcăjeai mult. Iar eu, ca să mă răzbun și ca să-ți pot face ciudă, preferam de alți cavaleri, mă ocupam cu ei. N'am vorbit însă nici odată amândoi, despre ceea ce ne interesa mai mult. Nici odată!

Ce ști d-ta de inima, de mintea și de caracterul meu?

Nimic! Mă știai o copilă guralivă, atât tot. În noaptea aceea, din timpul boalei, am înțeles-o asta. Și atunci m'am hotărât, că dacă mă voi înșănătoșa și îmi va ajuta Dumnezeu, te voi convinge că am și eu inimă și suflet, cum ai d-ta...

Până acum a vorbit liniștită, dar deodată se încurcă.

— Herbay, spune-mi de ce nu mă vrei pe

mine, de ce nu mă iai de nevastă? — întreba apoi cu plânsu în glas.

— Sunt prea sărac pentru d-ta, — îi răspunse pictorul.

— Nu sărăcia te reține, ci pretenziunile mele. Fratele meu are venite frumoase, duce casă mare, adevărat domnească și pe mine aici toți mă răsfață...

D-ta m'ai cunoscut în cadrul acesta bogat și ți-e teamă că intră împrejurări mai modeste aș fi nemulțumită... Așa-i?

Herbay mișca din cap, afirmativ.

— De nu mă priveai totdeauna de copilă, de te ocupai mai serios cu mine, atunci ai ști, că nici o dorință mai f-rbinte n'am, decât să părăsesc casa a-ta, unde toți mă iubesc, mă dezmiardă și unde totuși mă simt așa de străină. Ai ști, că bucuros aș schimba viața ce o trăiesc aici în belșug cu un bordei, lângă un suflet bun... Ai ști apoi, că hainele mele toate sunt croite și cusute de mine, da, toaletele mele toate, de cari d-ta zici că sunt compuse cu mult gust artistic. Și nici după ce le știi toate astea nu mă vei lua?

— Mie teamă de d-ta Ella. D-ta ești prea frumoasă.

— Știu ce vrei să zici. Ție teamă că voi fi o femeie cochetă. Ca toate fetele sărbătorite, am fost încunjurată totdeauna de cavaleri și-mi țineam oare cum de datorință să-i atrag în jurul meu. Am fost rău crescută. Nu sunt eu de vină dacă ni-au crescut așa, ca pe cele mai multe fete. Și d-ta porți vina, că prea mai răsfațat. Erau zile, când așa de dulce, așa de bun erai cu mine, mă desmerdai eu multă gingășie și te ocupai cu mine mai serios. Și eu eram atunci nespuse de fericită, mă ascundeam și plângeam de fericire...

Apoi iar erai rece, nepăsător față de mine. Iar eu — parte din ambiție, parte din speculație — îmi petreceam atunci cu alții, sgomotos, forțându-mă să apar veselă și nepăsătoare, cu mult spirit, ca astfel, cu zimbet mincinos să-mi pot ascunde durerea... Dar știu că de azi încolo nu vei mai presupune că eu așa putea fi o femeie cochetă. Ce zici, Herbay așa-i că nu mă respingi?

— Pentru Dumnezeu, Ella, fi cuminte!

— Înțeleg! D-neata trăiești pentru artă. Sunt oameni cari susțin, că femeia e un adevărat pericol pentru artist. Dar asta-i o idee greșită. D-ta zimbști Herbay, gândești că eu nu înțeleg arta, nu mă pricep la pictură?

Vezi, nici odată nu mi-ai povestit despre atelierul d-tale, despre munca ce o săvârșești în el, dar în gândul meu, de multe ori te vedeam lucrând, adâncit în crearea unui tablou minunat... Și în închipuirea mea, mă vedeam și pe mine alături de d-ta lucrând și însușindu-te.

De-ai ști cât mi-e de goală viața, cât mi-e de pustie far' de d-ta, Herbay, de-ai ști...

— Dar într'adevăr mă iubești sincer, Ella?

— Te iubesc așa cum ești, cu scăderile ce le ai și pe cari le cunosc destul de bine. Îți cunosc necredința, știu că ești neconstant, schimbăcios și cu toate astea te iubesc. Știu că-s expusă la o primejdie: d-ta te îndoiești în sinceritatea declarației mele. Dar îți jur, că cel mai curat și mai idealist simțământ, m'a îndemnat să-ți vorbesc astfel, să te rog, să-ți cerșez iubirea...

Ella tăcu, să plecă mai tare spre lucrul de mână și două picuri de lacrimi îi lunecau pe obraji palizi. Frumoasa doamnă, își adună notele și închise încet pianul, iar Lizica isprăvind cu numărul ilustratelor exclamă: — Vezi Herbay, că mi-o perit cele două ilustrate din Berlin!

Herbay se ridică de pe scaun și spre mirarea doamnei și a Lizicăi, fără să zică un cuvânt, să întoarse spre Ella și-i întinse mâna.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: Dr. A. Gozmuța.

Conzultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

INFORMAȚIUNI

Arad, 6 februarie n. 1912

O revistă, care promite.

De curând primeste revistă „Luceafărul“, în cazul Vaida-Goga își dă un atestat, care e bine să-l fixăm, pentru că să fim în curat cu scopurile și „nivelul“ acestei reviste.

Oare nu știu d-nii dela Luceafăr, că o acuza numai atunci se poate timbra de calomnie, când e nebazată, de recredință? În cauza aceasta s'a convins nu numai prezidentul juriului d. A. Barseanu, ci și martorii d-lui Goga (unul colaborator prim la Luceafăr), că cauza e întemeiată pe dovezi autentice, deci d. Vaida era de bunăcredință, dar chiar era dator să pășească cu acuză pe față chiar și în interesul d-lui Goga, dacă e nevinovat și dacă deci amândoi au fost jertfele unei intrigi criminale.

Cum pot deci să vorbească d-nii dela Luceafăr de: „calomnie aruncată într-o clipă neînțeleasă a nitării de sine“ și despre „nivelul unuia dintre conducători“?

Nu sunt aceste expectorațiuni răutăcioase cea mai pipăibilă dovadă a „nivelului“ intelectual și moral al oamenilor dela Luceafăr?

Vreau acești domni să facă și din revista lor o a doua Tribună pentru discreditarea cu orice preț a acelorași „conducători“ politici, la subminarea cărora lucră de atâtea vreme „Tribuna“?

Dar dela o revistă, în care s'au publicat cele dintâi inzulțe și noroiuri la adresa unui bărbat ca Aurel C. Popovici, numai fiindcă acesta a înfierat cum trebuia absurditățile anarhiste ale autorului celor „două culturi“ — câtă vreme același autor lucrează și azi acolo, zic dela o astfel de revistă nu ne mai miră nimic.

I. Corbu.

Convenire. Sâmbătă seara 21 curent o foarte reușită convenire românească a avut loc în sala „Millenium“. A participat un public foarte distins între care am remarcat pe d. dr. St. C. Pop deputat dietal cu doamna, Vasile Goldiș directorul ziarului „Românul“ cu d-na și d-șoara Antița Marchișiu, dr. Teodor Botiș profesor seminarial cu d-na, dr. Romul Veliciu cu d-na d. C. Savu cu d-na dr. Iustin Marsieu, dr. Cornel Iancu, dr. Popovici medic militar, dr. Dimitrie Popa medic, dr. Aurel Moldovan, dr. Cucu, dr. Sever Miclea, d. Ludovic Fazekas, d. Micloși cand. de avocat, d. Ille, cand. de avocat, d. Todor Stan proprietar, d. Savu Șeviciu și redactorii „Românului“.

În tot timpul petrecerii care s'a prelungit până târziu a fost o animație foarte mare.

S'au făcut ovație dlui V. Goldiș dlui deputat St. C. Pop. etc.

La cererea asistenței a vorbit d. Goldiș care într-o scurtă cuvântare a expus greutățile cu care are de luptat cauza națională astăzi, schițând în cuvinte pline de inspirație noile îndătoriri ce impun aceste greutăți.

La numele dlui dr. Al. Vaida-Voevod întreaga asistență a isbucnit cu ovațiuni prelungite.

O bandă de lăutari români a delectat publicul în tot timpul petrecerii.

Dela societatea acad. „Petru Maior“ din Budapesta. Serbările jubilarie ale societ. acad. „Petru Maior“ din Budapesta anunțate pe 13, 14, 15 Febr. n. în urma intervenției publicului românesc atât din capitală, cât și din provincie, care s'a interesat mult de noi și ni-a salutat cu dragoste, excepționând însă termenul acesta nefavorabil de iarnă, suntem siliți să le amânăm pe un timp neprevăzut. Programul stabilit rămâne în întregime același. Pentru comitet: I. Teicu, președ., George Ștefănică, secretar.

Cunună eternă. Direcțiunea institutului de credit și economii „Auraria“ din Abrud, ca răscumpărare a cununei pe sicriul regretatului său membru Ion Macaveiu din B.șasa, în semn de eternă stimă și iubire a dăruit 20 cor. fondului „Reuniunii femeilor“ din Bucium-Șasa.

Felicitările de anul nou le-au răscumpărat în favorul seminarului episcopesc din Caransebeș: George Lupșia, preot în Blajova, 3 cor., Ioan Ionescu, preot în Jebel 2 cor., Ioan Surlașiu, preot

în Jebel 3 cor., Victoria Surlașiu 2 cor., Silviu Pascu, preot gr. cat. Jebel 2 cor., Nic. Danciu, înv. 1 cor., Dănilă Loichiția 2 cor., Ioan Groza 1 cor., M. Serdineanțu 1 cor., Simeon Gărâu 1 cor., Vasile, Iuliana și Mihail Ciuta 5 cor. Total: 23 cor. Suma aceasta s'a trimis V. Consistoriu diec. caransebeșan. *Jebel*, la 28 decembrie 1911. *Ioan Surlașiu*, preot.

Alegere de învățător. Ni se scrie: Duminică, la 15/28 l. c. s'a ținut alegerea de învățător în fruntașă comună *Toracul-mic* sub conducerea înțeleaptă a M. O. D. protopop tract. *Mihail Păcățianu*. Alegerea s'a dat între *Ioan Petroviciu* și *Teodor Balas*, ambii fii ai comunei, și s'a terminat, fiind ales cu însuflețire nedescrisă bravul tânăr *Ioan Petroviciu*, obținând 385 voturi față de cele 72 voturi ale rivalului său. Felicităm comuna de alegerea norocoasă!

Necrologe. *Ioan Centu*, preot român, membru al diferitelor instituțiuni românești, etc. a răposat în 2 febr. n. în vârstă de 56 ani, după un serviciu plin de zel de 27 ani la altarul s. bisericii și în al 29-lea an al fericitei sale căsătorii. Inmormântarea a avut loc în 4 febr. n. în cimitierul bisericii gr.-or. din Șirnea.

— *Nicolae Dima*, proprietar, membru fondator al Astei, etc., a răposat în 2 februarie n., în vârstă de 75 ani. Inmormântarea a avut loc în 4 febr. n. în cimitirul bisericii gr.-or. române din Hunedoara.

— Direcțiunea institutului de credit și economii „Detunata“ soc. pe acții în Bucium, cu durare aduce la cunoștință încetarea din viață a vrednicului său v.-prezident și membru fondator al institutului *Ioan Macaveiu* alui *Moise* întâmplată la 29 ian. n., în vârstă de 78 ani.

— *Stefan Șelariu*, comerciant, proprietar, etc. a răposat în 2 februarie n., în vârstă de 59 ani. Inmormântarea a avut loc în 4 febr. n., în cimitierul comun din Hațeg.

Transmitem îndureratelor familii condoleanțele noastre.

Rămas bun. În interesul serviciului strămutându-mă din Sibiu la Viena și neputând cerceta pe toți prietini și cunocții mei voiu pe aceasta cale am lua un călduros rămas bun dela dâșii. Mulțumesc din inimă totodată și fraților preoți și protopopi din provincie pentru dragostea arătată mie, în decursul călătoriilor mele oficioase și misionare timp de 6 ani, cât am fost staționat în Sibiu. — Dorind tuturor tot binele și toată fericirea dela bunul Dumnezeu, rămân cu stimă și dragoste. *Sibiu*, la 2 februarie 1912 st. n. *Pavel Boldea*, protopresbiter militar.

Niagara a înghețat. Din New-York se telegrafiază: Niagara a înghețat de tot, ce se explică prin faptul că apa este condusă din alvia râului de fabricile din prejur pentru dezvoltarea energiei electrice și astfel puterea căderii a scăzut. O mulțime mare admiră stâncile minunate de gheață, ba unii chiar au avut cutezanța de a se duce pe gheață. Într'un loc însă un pod de gheață s'a rupt, un bărbat și o femeie a căzut în adâncime.

Pedepsirea unui mitropolit. Din Petersburg se anunță: Mitropolitul Hermogen a fost ridicat din mitropolia dela Saratoff și exilat în mănăstirea dela Sbirovițki, în gubernia Grodono fiind învinuit de neascultare față de un ucaz imperial și de ordinile Sinodului.

Preotul Ihodor a fost destituit și făcut simplu călugăr tot din cauza neascultării.

Crimele bandelor bulgare. Oficial se comunică din Salonic, că o bandă bulgară a năvălit în satul Helepa, din districtul Koepulu, omorând patru bărbați și două femei de naționalitate bulgară. Cadavrele au fost găsite mutilate în mod oribil. Cauza acestui măcel ar fi o răzbunare în urma unei trădări.

Niște indivizi, probabil bulgari revoluționari, au ascuns în casa unui negustor anume Selim din Salonic o bombă încărcată cu dinamită. În timpul când se făcea examenul acestei bombe, s'a produs o puternică explozie, care a ucis pe un ofițer, opt soldați și a rănit pe alți opt.

O bombă ascunsă de comitajii bulgari într-o casă din Ratrovște, a explodat în

timpul perchiziției casei de cătră o comisiune militară.

Un ofițer și 8 soldați fură uciși; 8 alte persoane fură rănite.

Fuga egumenului. Din Varșovia se anunță, că egumenul faimoasei mănăstiri din Czentochau, pe care a suspendat-o papa pentru crimele firoase comise de niște călugări, a fugit. Se vede că și socoteala egumenului n'a fost curată. Se susține că a luat calea spre America ducând sume considerabile de bani cu sine.

Turburările greviste din Lawrence (America). O fată tânără, cu numele Elisabeth Flynn, care acum doi ani frecventa încă școala, a fost provocătoarea sângeroaselor turburări greviste din Lawrence (America de Nord), cari au făcut necesară mobilizarea mai multor regimente de milițieni. Tânăra fată a atârnat pe greviști la brutalizarea poliției. Un polițist fu înjunghiat în spate și o femeie fu ucisă cu un foc de revolver. În total au fost mobilizate 12 companii de infanterie și 2 escadroane de cavalerie, cari au plecat la Lawrence. Greviștii opresc toate tramveale și sparg geamurile acestora. Armata a primit ordin să tragă asupra greviștilor.

Mare meeting de aviație în România. Din București primim știrea, că din inițiativa principelui *G. Bibescu*, se va organiza la începutul lunii mai un mare meeting de aviație, pe platoul Cotroceni.

Cu această ocaziune se vor acorda învingătorilor premii în obiecte de artă și în bani.

O tragedie sguđuitoare s'a petrecut în sala Teatrului Național, din Belgrad, în timpul reprezentării actului al doilea al piesei „Vijelia“ al lui Ostrowski.

În momentul în care eroina dramei figura aruncarea ei în Volga, tânărul fotograf Milatici, de 27 ani, care se afla în sală împreună cu logodnica sa, Maria Pavlovici, de 17 ani, a omorât-o pe aceasta cu două focuri de revolver și apoi s'a sinucis cu alte două gloanțe. Moartea ambilor tineri a fost fulgerătoare.

Mobilul crimei și actului desperat al tânărului Milatici e gelozia.

Cofscarea bunurilor lui Abdul Hamid. După cum se știe, exsultanul Abdul Hamid avea depuse, în momentul abdicării sale, 15 milioane de lire turcești, la diferite bănci germane. Guvernul june-turc a pretins eliberarea acestor bani pentru statul turcesc și după ce obținut semnătura exsultanului în acest scop, băncile germane îi și eliberară banii.

Acum de curând guvernul turcesc află că fostul sultan mai are depuși, la o bancă din Lyon o sumă de 80.000 livre turcești.

Guvernul turcesc voia și acești bani, cu iscălitura fostului sultan: totuși banca lyoneză refuză eliberarea lor, cu motivarea că semnătura unui prizonier nu e valabilă și sultanul e prizonier la villa Allatini.

Guvernul turcesc a început acum tratative diplomatice cu ministrul de externe francez cu privire la această afacere.

George Brandes de 70 de ani. Din Kopenhaga se anunță: Regele Frideric I-a decorat pe George Brandes cu medalia de aur cu coroana pentru servicii cu ocazia aniversării de ziua nașterii sale de 70 ani.

Duminică s'a inaugurat în biblioteca regească arhivul numit George Brandes.

La festivitate a luat parte ministrul de culte, toate personalitățile, cari au contribuit la fondul arhivului, scriitorii și învățații.

Președintele dela societatea scriitorilor din Danemarca, Otto Bernson a predat arhivul bibliotecii regești, prin o vorbire mai lungă.

Întreaga presă scandinavă a trimis telegrame omagiale cu ocazia aceasta. Jubilarul însă a fugit la Paris, ca să se scape de festivitățile, cari s'au făcut în onoarea lui.

Gaby Deslys desminte știrea despre apropiata ei căsătorie. Cântăreța Gaby Deslys a so-

sit din Londra la Paris. La gară a fost întâmpinată de câțiva reporteri, cărora le-a declarat că nu este adevărată știrea despre apropiata sa căsătorie cu un dansator. Cântărețul a adăugat că a apărut pe scenă cu acel dansator, dar nici în gând nu-i trece de a se căsători cu dansul.

Gaby Deslys are de gând să înființeze un teatru la Paris, din câștigul realizat în America.

Dânsa a spus că a lăsat un prieten scump la Londra, care o va vizita și la Paris. Se pare deci, că romanul de dragoste cu ex-regele Manuel continuă și acum.

Câni polițienesci. Grație unei serii de încrușări între cânele fox-terrier, „bloodhund” și câni ciobănești, germanii au creat o rasă de câni de poliție excelenți.

Reclam's Universum povestește isprăvile ingenioase ale acestor câni.

Astfel, în fiecare noapte se comiteau multe furturi, într-o mahala a Berlinului. Nimeni nu a putut descoperi pe culpabili. *Prinz*, cel mai celebru din câni polițienesci, găsi urma hoțului.

Cânele intră într'un imobil mare, traversă mai multe odăi și se opri într'una, căutând sub pat. Acolo găsi o cămașă, câteva instrumente și o legătură cu diverse obiecte.

Mirosind apoi urmele, cânele se scobori în atelierul ce se găsea în același imobil și se opri în dreptul unui lucrător. Acesta era hoțul, care a și făcut mărturisiri complete.

Dezertor german arestat în Franța. Din Paris vine știrea, că acum două săptămâni a dezertat dintr'o garnizoană de provincă soldatul Heinrich Hecken, din regimentul 9 de vânători. El veni la Paris și se puse în capul unei bande de apași. Banda făptui două îndrăznețe jefuiri și numeroase spargerii. Ieri poliția franceză reuși să aresteze pe Hecken.

Logodnă. D-șoara *Emilia Ionescu* din Jebel s'a logodit cu d. dr. *Alexandra Iancu*, cand. de avocat din Obad.

Anunțurile de logodnă le-au rescumpărat cu 20 cor. în favorul seminarului episcopesc din Caransebeș.

Sincere felicitări.

x Oferă albituri pentru mirese, lucrări proprii, în executare solidă și specială: *Heim J.* atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabad-ság-tér) nr. 20.

La reprezentarea din Timișoara. Pentru reprezentarea „La șezătoare” ce s'a ținut în 11 ianuarie 1912 în Timișoara, d. Petru de Mocsonyi încă a trimis 30 cor. și din greșeală s'a omis numele la darea de seamă din nr. 9 al ziarului nostru.

Vizita regelui Petru la Viena. Tratatul de pace în vederea vizitei oficiale a regelui Petru al Serbiei la Viena, au fost reluate între cele două curți. În principiu e hotărât că regele se va duce în capitala Austriei, înainte de a întreprinde călătoria la Londra. Programul recepției va fi cel stabilit anut trecut, când regele Petru urma să facă Maj. Sale Francisc Iosif vizita, în ultimul moment contramandată.

Intărirea gardei lui Abdul Hamid. Garda dela villa Alltini, a fost întărită, deoarece ce fostul sultan Abdul Hamid încearcă mereu să se pună în legătură cu lumea din afară. Acei cari l-au văzut de aproape povestesc că boala fostului sultan s'a agravat: arterioscleroza face progrese, iar maladia de vessie de care suferă îi pricinuieste mari dureri. Sultanul Mohamed al V-lea a ordonat ca ex-sultanul să fie îngrijit cu cea mai mare atențiune. Abdul Hamid ar dori să cetească ziare. Totuș nu i se dau. El se interesează mult de evenimentele politice și în special despre războiul tripolitan. Totuș nu i se dă nici un fel de răspuns la întrebările sale în această privință.

D. dr. Silviu Păscuțiu, fiul regretatului protopop gr. cat. Păscuțiu din Siria, a depus cu succes cenzura de avocat. Sincere felicitări.

Concertul Cella Delavrancea. Un program strălucit a fost acela cu care s'a prezentat la Ateneu d-ra *Cella Delavrancea*. Se știe că laurii culeși de eminenta pianistă în centrele apusene, dispensează ziarele noastre de a mai adăoga ceva.

D-șoara Delavrancea a fost rând pe

rând aclamată și rechemată după bucățile vechi de Scarlatti, după sonata op. 14 de Beethoven, după Carnavalul de Schuman, Preludiile, Scherzo și Berceuse de Chopin, Preludiul de Rachmaninof și Rapsodia II de Liszt.

Lume multă și aleasă, căreia s'a asociat și principesa Elisabeta.

Sinuciderea unui ziarist. Eri după amiază s'a împușcat, la Praga, din motive necunoscute, fostul avocat din Mährisch-Ostran dr. Jaroslav von Pluhar.

Pluhar fusese odinioară un avocat foarte bine văzut în Mährisch-Ostran. După ce însă și-a pierdut însemnata sa avere, a venit la Viena unde s'a ocupat cu ziaristica, ca corespondent al mai multor ziare cehe.

Senzațional proces contra lui Caruso. Cunoscuta cântăreață Diabetti a intentat un proces de despăgubire în sumă de 250.000 lire celebrului tenor Enrico Caruso, pentru că acesta îi făgăduise s'o ia în căsătorie și nu s'a ținut de făgăduință.

Teribila explozie de gaz. La imprimeria guvernământului din Praga s'a întâmplat o explozie de gaz. Un servitor intrând în imprimerie observă mici flăcări de gaz cari isbucneau din dușumea. El vru să fugă, dar în momentul acela se auzi o detunătură puternică asemenea unei bubuituri de tun, însoțită de o explozie teribilă. Servitorul fu grav rănit. Intreaga instalație a tipografiei a fost distrusă. Un trecător fu rănit de o fereastră care căzu jos tocmai în momentul trecerii sale. Pagubele sunt importante.

Apropiere germano-rusă. Ziarul „Utro Rossi” confirmă știrea că moștenitorul Austro-Ungariei, cu prilejul vizitei sale la Berlin, în conferințele ce a avut cu cancelarul Bethmann Holweg și cu d. de Kiderlen-Wächter, ministrul de externe, a stăruit asupra necesității unei apropieri a Germaniei de Rusia.

Arhiducele Francisc Ferdinand a motivat propunerea sa, prin aceea că simptome grave se manifestă în Balcani. E aproape sigur, la primăvară, va izbucni o nouă revoluție în Albania. De altă parte — a observat el — Serbia, Bulgaria, România și Turcia au și început să facă mari pregătiri militare, pentru orice eventualitate. Numai o înțelegere a Germaniei și Austro-Ungariei cu Rusia ar putea garanta pacea în Orient.

O pensiuie văduvei lui Tolstoi. Țarul Nicolae a conferit văduvei lui Leon Tolstoi o pensiuie anuală de zece mii ruble.

Sfârșitul unui bandit evadat din România. După o urmărire de un an și jumătate, jandarmeria comitatului Făgăraș, a împușcat pe deținutul român Andrei Budac, evadat dintr'o închisoare din România, și care avea pe conștiință numeroase omururi și jafuri.

De un an și jumătate o poteră de jandarmi, în număr de 150 de oameni, au cutreerat munții Făgărașului în urmărirea fiorosului bandit, însă fără rezultat. Acum câteva săptămâni văzând, că nu poate da de urma banditului, potera s'a împrăștiat. Banditul a continuat a rămânea cu banda sa în munții dela frontieră, unde ieri, o patrulă de jandarmi a dat, din întâmplare, peste întreaga bandă. Jandarmii au cerut bandiților să se legitimeze. Aceștia însă o luară la fugă. Budac se ascunse după un pom și trase de acolo asupra jandarmilor. Aceștia răspunseră atacului și-l culcară la pământ cu patru focuri de pușcă.

Un premiu de 2500 coroane fusese pus pe capul banditului.

Un interesant proces de falsuri. Înaintea tribunalului din Praga s'a început judecarea unui interesant proces de falsuri.

Acuzatul era fostul comisar general în direcția liniei ferate municipale din Praga, Sigismund Versbach von Hadomar, un văr al comandantului corpului de armată din Viena, Versbach von Hadomar acuzat de falsificare de documente și înșelăciune. Acuzatul a afirmat că e nevinovat, că a fost numai un instrument fără voință în mâinile unor terțe persoane și că a lucrat sub influența unei stări hypnotice.

Medicul de casă al acuzatului a declarat că acesta se află de doi ani în tratamentul său. El a declarat că acuzatul poate fi adus foarte lesne în stare hypnotică. Când cineva îi spune vorbele :

„Eternus Zevs” acuzatul pare cufundat imediat într'un fel de stare de catalepsie.

Abia medicul acuzatului exprimase vorbele de mai sus, când acuzatul întinse ambele mâni și făcu diferite schime ca și cum ar fi fost apucat de convulsii. Medicul, dr. Werner, făcu atunci diferite experiențe în fața Curței pentru a dovedi că acuzatul se află într'adevăr într'un somn hypnotic. Un spectator strigă acuzatului :

— „Ai în fața d-tale pe împăratul !”

Acuzatul se înclină atunci în fața lui.

D-rul Werner îi înfipse apoi în braț, ace, fără ca acesta să simtă vre-o durere.

Medicul alienist al justiției a declarat, în raportul său, că acest somn hypnotic e într'adevăr posibil, totuși falșul de care e acuzat acuzatul e atât de complicat încât acuzatul nu-l putuse făptui decât în deplină conștiință.

Demisia cabinetului sârb. Retragerea de mult așteptată a cabinetului sârb Milovanovici a avut loc ieri sub presiunea situației politice devenită imposibilă.

Guvernul a încercat întâi să disolve scupștina, dar regele a voit să cunoască înainte punctul de vedere al partidului opoziționist al tinerilor radicali și în acest scop a chemat la palat în cursul săptămânei trecute pe mai mulți șefi ai partidului tânăr radical. Aceștia au răspuns chemării, dar în timpul audienței s'au mărginit a comunica regelui părerea partidului, anume că noile alegeri nu pot fi făcute decât de un guvern ai cărui membri aparțin partidului tânăr radical.

O dramă amoroasă. Din Seghedin se anunță, că elevul de liceu Gabriel Sava, în vârstă de 18 ani, s'a împușcat în laboratorul de fizică al școlii sale. El a lăsat în urmă două scrisori. În una din ele adresată unui camarad al său de școală, Sava spune că e victimă a duelului american. El era înamorat de o studentă pe care o curta și un funcționar. Acesta îi umilia mereu în fața idealului său. Sava provocă atunci pe funcționar la duel american. Sortii voriră însă ca el să tragă bila cea neagră și în urma acestui fapt s'a împușcat.

Petreceri. *Societatea de lectură din Cacova*, aranjează în 11 febr. n. o petrecere socială urmată de dans și tombolă. Damele sunt rugate a se prezenta, într'u cât se poate, în costume naționale.

— *Casina română din Beius* va aranja un bal în 4 febr. n. în sala ospătării orașului.

În *Blaj*, va avea loc în 12 febr. n. un bal filantropic. Venitul a destinat pentru „Fondul stud. bolnavi.”

— *Reuniunea femeilor române din Abrud*, *Abrudsat și jur*, aranjează seară hazlie urmată de petrecere cu dans în 15 februarie st. n. 1912, în hotelul „Detunata” din Abrud. Venitul e în favorul școlii de fetițe a reuniunii. Cu bilete de galerie nu se poate participa la petrecerea cu dans. *Comitetul aranjator.*

— *Corul bisericii gr.-rom. din Deva* aranjează în favorul bisericii sale la 17 februarie st. n. a. c. cu concursul muzicii militare a regimentului ces. reg. nr. 64 din Orăștie un mare concert în noul edificiu al „Teatrului orașenesc” din Deva, sub conducerea preotului Laur. Curea.

Cocoș imoral. Din Berlin se comunică o istorioară hazlie. În suburbiul Teltow al capitalei germane locuiește alături cu școala văduva anui căpitan, care ține o curte plină de galițe. După ce copilașii de școală puteau observa în orele libere cele ce se petrec în viața de toate zilele a galițelor și găsiind strașnicul domn director, că aceste privilegii influențează în mod imoral imaginația copilașilor și scriind reclamat la secție contra activității cocoșului și scriind între altele, că „privilegiul stabilă a înclinărilor neestetice a galițelor influențează nefavorabil morală elevilor”, cere depărtarea cocoșului din curtea vecină. La pertractarea reclamărilor, la care s'an prezentat advocații ambelor părți, s'a adus sentința teribilă, că și pe mai departe poate rămânea cocoșul între găinile sale. Iar de bietul director din Teltow, atât de îngrijorat pentru morală elevilor săi, rîde astăzi întreaga lume, căci știrea din Berlin s'a împrăștiat în întreaga lume ca una din cele mai interesante picanterii ale veacului.

Așa se vede, că și la Berlin în loc să se apropie oamenii de natură, al cărei glas nu-l pot suprima, tot mai cantă să îndepărteze educația de intuiția naturii. Parcă nu pentru viață avem să creștem copiii în școală !

Mulțumită publică. Aducem pe această cale sincerele noastre mulțumite, tuturor acelor care ne-au condoleat, cu ocazia îndureratei încercări a trecerii din viață a mult iubitei noastre mame, bunică, soră, soacră *Hermina Maniu*.

Arad, 6 ian. 1912.

Jalnica familie.

Hodeida amenințată de italieni. *Consulul englez din Hodeida a cerut telegrafic trimiterea unui vas de război englez de oarece italienii vor să bombardeze orașul.*

— Ziarul „Românul” și foaia populară „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipit de mașini agricole, motoare cu benzină ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

x Atragem atențiunea stim. noștri cetitori asupra anunțului „*Băncii Generale de Asigurare din Sibiu*”. Fiind unica instituțiune românească de asigurare, recomandăm celor interesați, să-se adreseze aci în orice afaceri de asigurare, cu toată încrederea.

x La firma **Kerpel Izsó** din Arad, să împrumutăm cărți de cetit, (să dau și în provincie) pentru 60 de volume să plătește pe lună 1 cor. 40. Pentru 180 de note de pian plătește pe lună 2 cor. 40.

x **Articol de tombolă și pentru cadouri** în alegere uriașă, se află pe lângă prețurile celei mai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

x **Grăbiți și cumpărați** dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

ECONOMIE-FINANȚE

Bursa

(Bourse. — Börse. — Exchange Palat. — Tőzsde.)
— Urmare. —

Originea Bursei românești se confundă cu dezvoltarea porturilor precedente, în anii 1830—40. Negustori de diferite naționalități: români, greci, turci, bulgari, armeni, evrei, englezi, francezi, apăreau în aceste târguri pe la

sfârșitul verei, pentru a se orienta asupra cereii și ofertei.

Prin sporirea producției cerealelor, prin modernizarea transportului, prin îndreptarea stărilor iuridice și prin construirea magaziiilor mari, chipul acestor târguri începe să se transforme pe la mijlocul secolului XIX. „Cumpărarea și vânzarea cerealelor nu atâră exclusiv de sezonul toamnei. Târgul se desface din celele stărilor gospodărești primitive. La comerțul comun, care trăgea foloase numai din diferențele interurbane ale prețurilor, se adăoge speculațiunea, care voia să profite și din diferențele lor de timp. Aceasta este prima etapă, care schimbă târgul simplu de cereale într'un negoț mai perfecționat, mai apropiat de negoțul Bursei moderne”. (Mihailu, op cit. I. 263.)

Paralel cu aceste începuturi ale Bursei de produse, se înfiripează treptat și *Bursa de efecte*. Funcțiunea originală a acesteia consta în *zarafie*, adică în schimbul multelor monete străine, cari băjbăiau în circulație. După contractarea împrumuturilor Stern--Oppenheim--Straussberg, după regularizarea stărilor monetare, după înființarea Băncii Naționale, s'a crezut oportun momentul de a înființa Bursa legală. Astfel, în 4 iulie 1882 se votează legea *Bursei românești*, instituție întemeiată și controlată de Stat, după modelul Bursei din Franța și în opoziție cu sistemul din Anglia, unde Statul nu se amestecă în afacere de Bursă.

Operațiunile permise la Bursă sunt enumerate în art. 4. al legii.

Articolul 20 hotărăște ca „numai afacerile încheiate de membrii corporațiunii, direct, sau prin împuterniciții lor în Bursă, și cele făcute de mijlocitorii oficiali, în sau afară de Bursă, sunt considerate ca operațiuni de Bursă. Producătorii agricultori numai pentru produsele cultivate de dânsii au dreptul a negocia, personal sau prin direcțiunile docurilor, aceste produse”.

În art. 30. se prevede fixarea zilnică a cotei.

Articolul 63 indică Bursele existente din București, Galați, Brăila, Constanța și Craiova. Admise de drept la negociere în Bursă sunt efectele publice române (art. 114.). Nici o obligațiune a vre-unui Stat străin, nici o acțiune -sau hârtie străină nu va putea fi primită la negocierea în Bursele române fără autorizația ministrului de comerț. (Art. 115.).

Motivul înlăturării persoanelor neinițiate dela Bursă constă în tendința de a le scuti de jocurile azardate. Pe o piață cu moravuri negustorești rudimentare, disciplina se poate

apăra numai printr'o legislație străină și restrictivă.

Incheierea și circulația afacerilor sunt normate de regulamentul Bursei, a cărui strictă aplicare e datorită presidentului.

Capabilitatea și îndreptățirea de a cerceta Bursa atâră de viața corectă și depunerea unei sume de garanție. Pentru aplanarea neînțelegerilor ivite între membrii, funcționează judecătoria de Bursă și arbitriul.

Timpul de cercetare se restringe la anumite ore, în special la orele dela amiază.

(Va urma).

Gavrila Todica.

Bibliografie

Cum a iubit Eminescu, pagini intime (amintiri, scrisori și poezii inedite) de Octav Minar. Biblioteca „Lumina” Nr. 22—23. București 1912. Preț 60 bani.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăglean.

Cereți!

în tot locul, precum în restaurante, în cafenele și în berării, foile partidului național român:

„Românul”

și

„Poporul Român”.

Telefon 266.

Telefon 266.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

(19)

— Urmare —

Manilof atunci, în loc de a-și îndopa pipa, făcu o mișcare, de cea mai mare atențiune, gândind: „Ah! Dumnezeu! în advâr, domnul ăsta cumsecade n'o fi oare ceva deranjat în capul lui? Cine știe?” Și el prinse a-l privi mult mai de aproape, nu fără a face o tristă descoperire de genul acesta.

Dar nu, ochiul convorbitorului său era perfect de limpede. Nimic din tulburarea aceea, nimic din înfățișarea aceea sălbatică, nimic din acele mici focuri mobile, căci se observă în privirea nebunilor, în accesul ideii lor fixe, totul, în această figură blajină, era, dimpotrivă, onest și liniștit.

Manilof își îndopă și-și aprinse pipa, gândind la ce avea să zică și să facă. Și cum, de fapt el nu gândia absolut nimic, gusa îi veni întrucâtva în ajutorul sterpei lui imaginații, emițând fășii foarte subțiri de fum alb pe cari rezistența aerului le transformă în inele și le încârlionța la distanță de un pas dela buzele lui întredeschise. Cicikof reluă:

— Ceiace vă cer, e ca d-voastră să-mi spuneți pur și simplu dacă puteți să-mi cedați, să-mi dați, să faceți să treacă în posesiunea mea, în felul

în care vă va conveni mai bine, sufletele acestea, netrăitoare în realitate, dar vii încă după ficțiunea legală a frigului...”

Manilof era încă atât de tulburat, atât de pierdut, că rămase cu ochii ficși și cu gura deschisă, fără a articula un cuvânt.

— Este ceva care vă supără? Vă simțiți rău? zise Cicikof.

— Cine asta? eu?... nu... mersi... Pardon! Numai vedeți d-voastră, eu nu înțeleg bine... Ah! asta fiindcă eu, de bunăseamă, n'am primit una din aceste strălucite educații de gentilom, ca aceea care se manifestă în cea mai mică mișcare a d-stră, și eu n'am arta, vorbind, de a întoarce lucrurile la porunca mea. Poate că aici, că explicația aceasta pe care a-ți avut indulgența de a mi-o da, este un înțeles cu totul altul... Poate cum vă exprimați așa, în figuri nu-i așa? Ca să dați o podoabă vorbelor d-stră... Recunoașteți.

— Ei! cătuși de puțin — reună Cicikof, eu numesc lucrurile pe numele lor; eu vorbesc cu tot dinadinsul despre acelea din sufletele d-voastre cari sunt cu siguranță moarte”.

Manilof recăzu în amorțea lui adâncă. El simțea că trebuie să formuleze aici o bună întrebare destul hotărâtă; dar fondul acestei întrebări, care avea să fie oare? și apoi forma în care avea s'o facă? Știe dracu. În desperarea sa el strânse puternic din buze, ceea ce fu pricina ca două curente iuți de fum, în loc de unul, țâșniră din nările lui și produsă la o distanță un noraș care interpunându-se, îl scăpă pentru o clipă din încercătură.

— „Ei bine, dacă nu e piedecă la ceea ce v'am întrebat, se poate proceda, cu ajutorul lui Dumnezeu, la redactarea actului de vânzare.

— Cum? Cum? o vânzare de suflete moarte, un act de vânzare?...

— Moarte... nici decum, zise Cicikof; noi le trecem ca vii, fiindcă sunt înscrise ca atare în registrele oficiale. Nimeni nu mă va putea face vre-odată să comit nici cea mai mică abatere dela legi. Am respectat întotdeauna și am silit la respectarea legilor; am îndurat multe din pricina neînduplecării acesteia în cariera serviciului public, dar mă iertați: datorită înainte de toate, iar legea mai presus de toate. Iată cine am fost și cine voi fi până la mormânt. Acolo unde legea vorbește, eu nu admit obiecțiuni”.

Aceste cuvinte din urmă plăcură lui Manilof. Totuși, cât despre fondul afacerii care i-se propusese, el urma a nu înțelege, nimic dintr'ansa. Așa că în loc să răspundă, el trase cu atâta putere din ciubuc, încât din pricina acestei violențe, acesta scoase un suspin de fagot, ai fi crezut că voia să scoată din pipă o părere asupra aceea ce era ne-mai auzit în împrejurarea aceea. Dar ciubucul nu găsi nimic decât decât o notă îndovelnică, mai proprie de a întuneca decât a lumina afacerea.

— Poate aveți în suflet oare-care îndoială?

— O! de fel, de fel, vă rog să credeți; eu vorbiam, vedeți bine, fiindcă vorbim amândoi, și... nici decum, dar nici decum, că mi-aș permite să am nici cea mai mică umbră de bănuială; bănuială, eu, față de d-voastră, haida de! numai, permiteți-mi Pavel Ivanovici, de a vă supune... N'ar fi oare azi o întreprindere? nu, nu; cum să zic? da, zic bine o negustorie, da, o afacere, nu-i așa? o afacere cu puțin, puțin de tot cu contrazicere cu instituțiunile și vederile neștrămutate ale marelui nostru imperiu?

Mai, spuneți.”

(Va urma).

„AJUTORUL“

— societate pe acții în Șeica-mare. —

Concurs.

„AJUTORUL“ societate pe acții în Șeica-mare, publică concurs pentru un post de **practicoant**, cu un salariu anual de 1.000— coroane, plătit în rate lunare anticipative.

Dela recurenți se recere să fie absolvenți ai unei școli comerciale și să cunoască limba maghiară — trimițânduși documentele până în 20 Februarie st. n. a. e.

Alesul dacă va corespunde după un serviciu de un an, va fi denumit funcționar cu drept de pensiuine.

Postul e de-a se ocupa îndată după alegere. Șeica-mare, în 28 Ianuarie 1912.

Diracțiunea.

Aviz Atragem atențiunea On. public românească asupra hotelului „Concordia“ din Lugos

Predare și preluare de cafea.

Anunț cu onoare pe on. oaspeți și colegi, că

Cafeneaua „FIUME“

condusă de mine timp de 7 ani, am predat-o cu ziua de 1 Februarie dlui Seitz Péter. Mulțumind on. public pentru sprijinul dat și îl rog să binevoiască a arăta aceeași încredere și dlui Seitz Péter.

Cu deosebită stimă:

Geller Samu,

fostul proprietar al cafenelei „Fiume“.

Aduc la cunoștința on. public din Arad că cu ziua de 1 Februarie am preluat

Cafeneaua „FIUME“

dela d. Geller Samu, pe care o voi conduce mai departe personal. Mă voi nizu, ca, cafeneaua să fie un local plăcut, comod și distractiv pe seama on. public. Vineri indigene și străine. Mâncări reci. Rog sprijinul on. public

Szeitz Péter,
cafegiu.

Se dau în subabonament toate ziarele.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1.60
Portorico 1/2 "	" 1.90
Cuba 1/2 "	" 2.—
Java aur "	" 1.70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1.90
Calitate fină 1/2 "	" 2.20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Mennado, Mocca) 1/2 Klgr.	" 2.60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2.50
Tea de Congo 1/2 "	" 3.—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5.—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6.—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 "	" 7.—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1.90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2.40
1 sticlă 7/10 rum de Jamaica	" 3.50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI“ se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

în edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár“.

(Nr. telefonului 809).

Anunț.

Subscrisul, caut un scriitor notarial cu praxă. Salar anual 800 cor. La caz, că respectivul va fi apt, se va alege definitiv.

Postul și-l poate ocupa în 1 Martie a. e. n. Ceice reflectează la acest post să se adreseze la **Daniil Petrașcu**, notar cercual, **Strugari**, (u. p. Felsőpián.)

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare în Zălan. Adresa: **Victor Cziple (Zilah).**

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej
pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

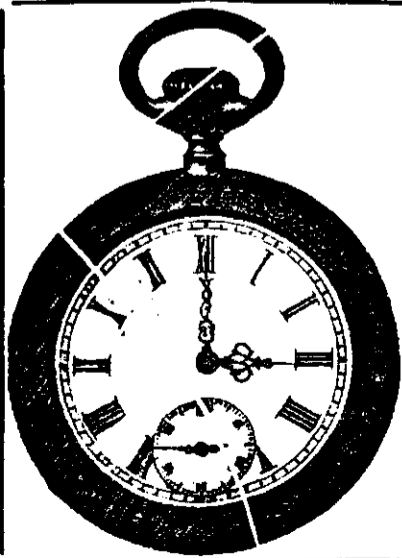
Cămeși femești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantarele mele.

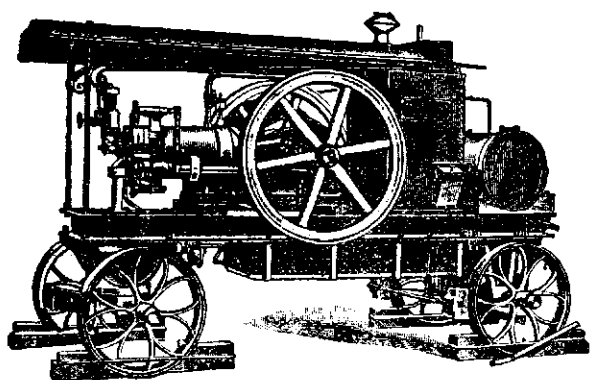
Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericeale**
cele mai moderne
atât pe **bani gata**, cât și în **rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai accia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

EUGEN NICOLA

:: fabrică de mașini agricole. ::
BLAJ (Balázsfalva).

Aduce la cunoștința mult onoratului public românesc, că și-a reînnoit și mărit fabrica și depositul său de mașini.

Fabrica e aranjată cu cele mai moderne mașini și e în stare a executa orice comande, atât mică cât și mari.

Are în depozit tot soiul de mașini agricole și motoare.

Primește și execută instalații pentru mori.

Execută orice comande pe lângă cea mai mare garanță cu prețuri moderate, cu condițiuni de plată favorabile în rate.

Deslușiri și informațiuni se dau la cerere gratuit. — Catalog ilustrat se trimite gratuit.

!! Să spriginim pe români !!

Arme de vânătoare
sistem Novotny,

Revolvere
sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramfoane de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoculuri și ochiane originale franceze, ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate modern de ras, jamantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jente de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitatea cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre orice articol.

„Someșana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în D. e. s. —
Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă . . . . . „ 180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lomcard. etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește **5 procente** interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește **5 procente și jum. la sută** interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri postali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o

Direcțiunea.

Dacă voiți să cumpărați păpuși tari și buni, să nu uitați a merge la

GRAU R. și FIUL păpușar

(„La cizma roșie“).

■ în **CARANSEBEȘ.** ■

In casa institutului pedagogic și teologic diecezan peste drum de cazarmă, acolo căpătați tot felul de păpuși, căci în dughianul acesta numai păpuși se vând și se fac pentru

bărbați, muieri și copii.

In interesul d-voastră încă odată Vă rog să nu uitați, dacă aveți trebuință de **păpuși ori cizme**, să mergeți la maestrul acesta. . . . .

Cassa de păstrare (reuniune) Săliște.

Primește depuneri spre fructificare fără anuț cu 4 procente, pe lângă anuț cu 4 procente și jum. la sută — iar depuneri mai mari cu 5 procente. Depuneri și ridicări se pot face și prin Cassa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul. Acordă împrumuturi: pe cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități, pe obligațiuni cu caventi, ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau de valoare (acții și efecte publice). Dobânda variază între 8 procente și 6 procente la sută, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită. Schimbă, adică cumpără și vinde, orice fel de monede streine cu, cursul zilei.

Direcțiunea.

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891
Diplomă de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compacto, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

Lucrări bune, durabile! Serviciu
prompt! Prețuri avantajoase!

Români! Replantați viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

INSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune. La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 186.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **PARTENIU COSMA,**

directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocște: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare”
: le face în condițiunile cele mai favorabile. :

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afari sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca gener. de asigurare“

Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei”).

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia**ROZSNYAY M.****A R A D.**

Fondat in anul 1885.

Fondat in anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACTII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „: „: „: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

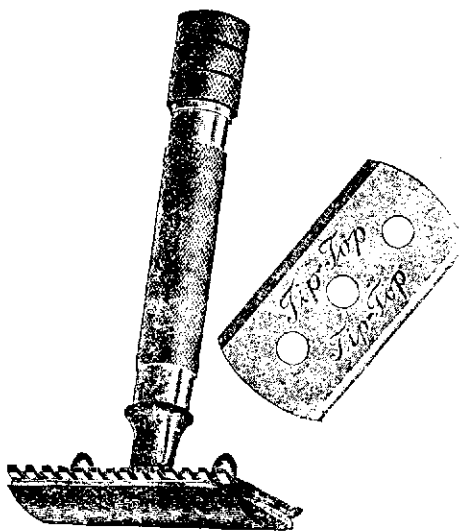
■ ■ ■

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

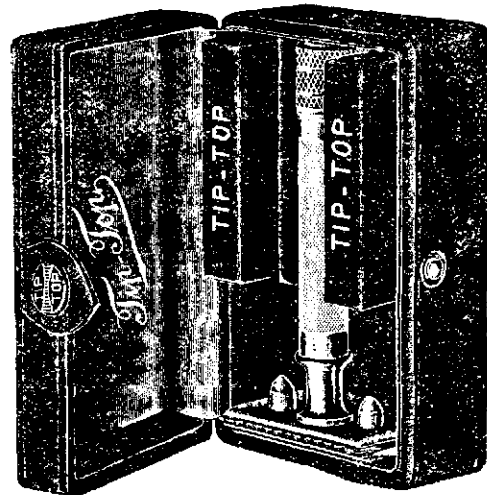
BCU Cluj / Central University Library Cluj

J. N A D E R CUȚITAR.

ARAD. (Palatul-Minoriților).

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această branșă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: briceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru reparări.

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

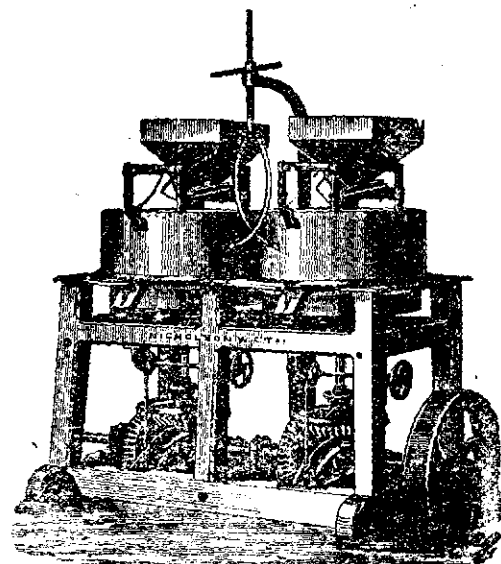
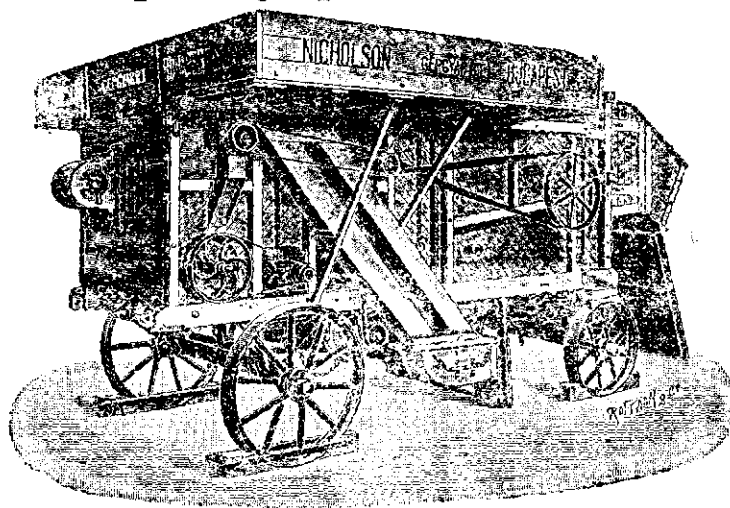
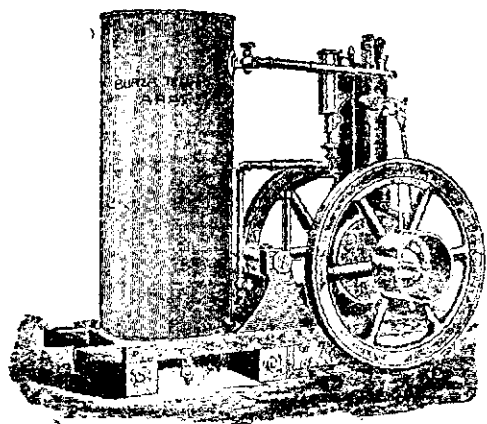
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzin cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc.** pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe **cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.**

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992-—
	(viață	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
fi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.